

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

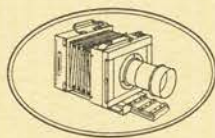
Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

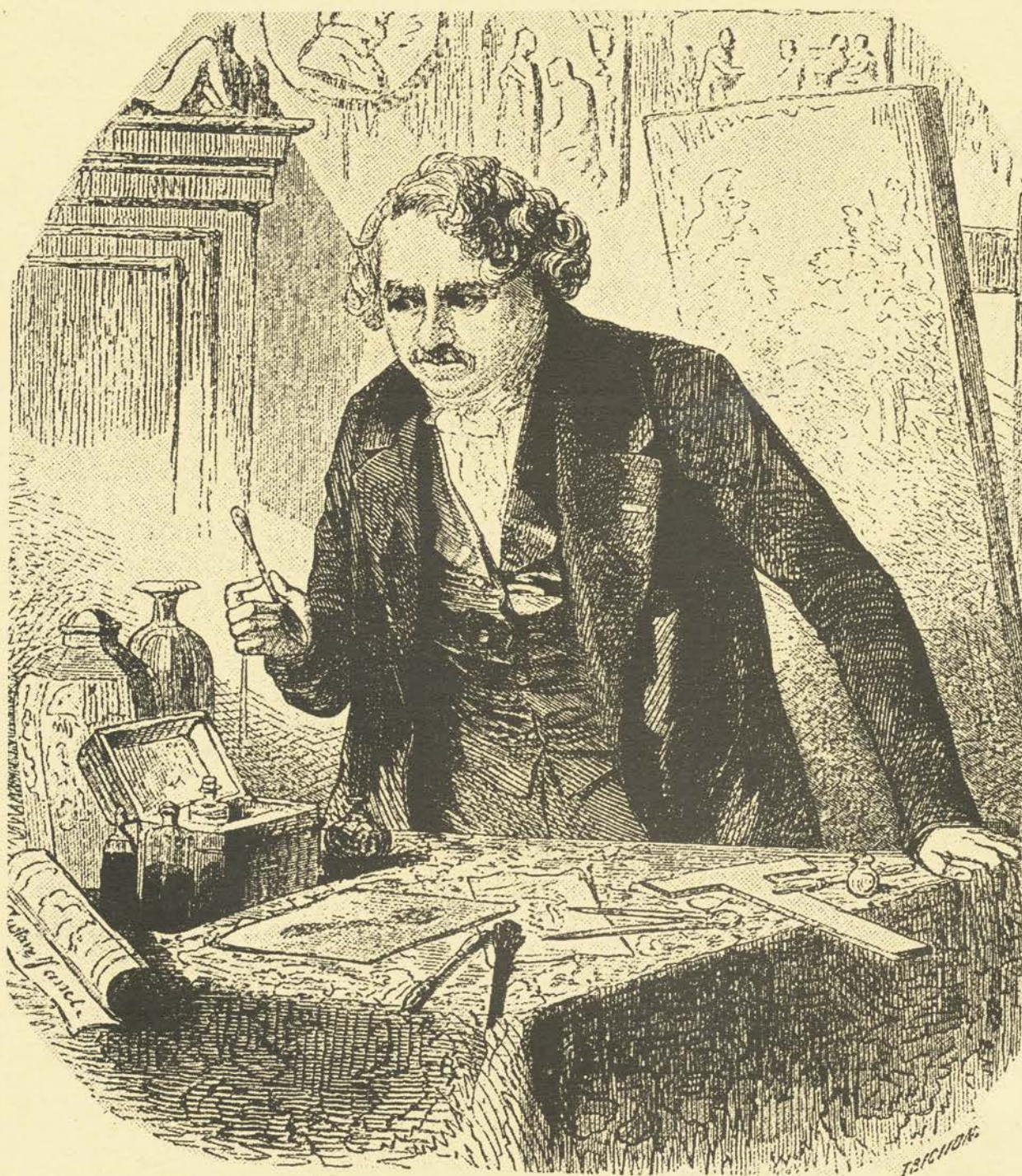
OBJEKTIV

Nr.84

April 1999

Dansk Fotohistorisk Selskab

I over 12 år forskede og eksperimenterede Louis Daguerre i samarbejde med Nicéphore Niépce fra 1829-1833 på at fastholde det flygtige billede - hvilket lykkedes delvis i 1826. Tegneren Gustave Janet viser os den ivrige Daguerre under sit arbejde.

Forside:

Med camera obscura drog Fox Talbot ud på sin botaniske studierejse til Comosøen. Her kunne han i dagevis beundre naturens skønhed.

INDHOLD

- 2 Portræt-daguerreotypi fra 1837!
 - "aftaget" af Louis Daguerre
 Flemming Berendt
- 6 AGFA
 - filmfabrikken Agfa som bliver til Orwo
 2. del
 Lars Schönberg-Hemme
- 13 Fox Talbots hemmelighed
 - fotografiske tegninger
 Svenn Hugo & Flemming Berendt
- 21 Fotografi
 - nej, tak!
 Jens Kistrup
- 23 Min oldefar var guldgraver
 - og endnu et familiebillede
 Dorte Pedersen
- 26 En berigtigelse!
 - stanhope endnu engang....
 Poul Ruggaard Porse
- 27 Dansk fabriksbesøg hos Voigtländer
 Sigfred Løvstad
- 31 Kendte danskere
 Poul Pedersen
- 35 Udstilling- og boganmeldelser
- 38 Samlerdillen
 - Bevaring af fotografika
 - læderbeklædning
 Svend Frederiksen
 Ekskursion til Sverige
- 44 "Dit & Dat"
 - Mødereferat
 - Anvisningssalgslisten

Computerudskrift: Ture Schönberg-Hemme

Redaktion: Flemming Berendt

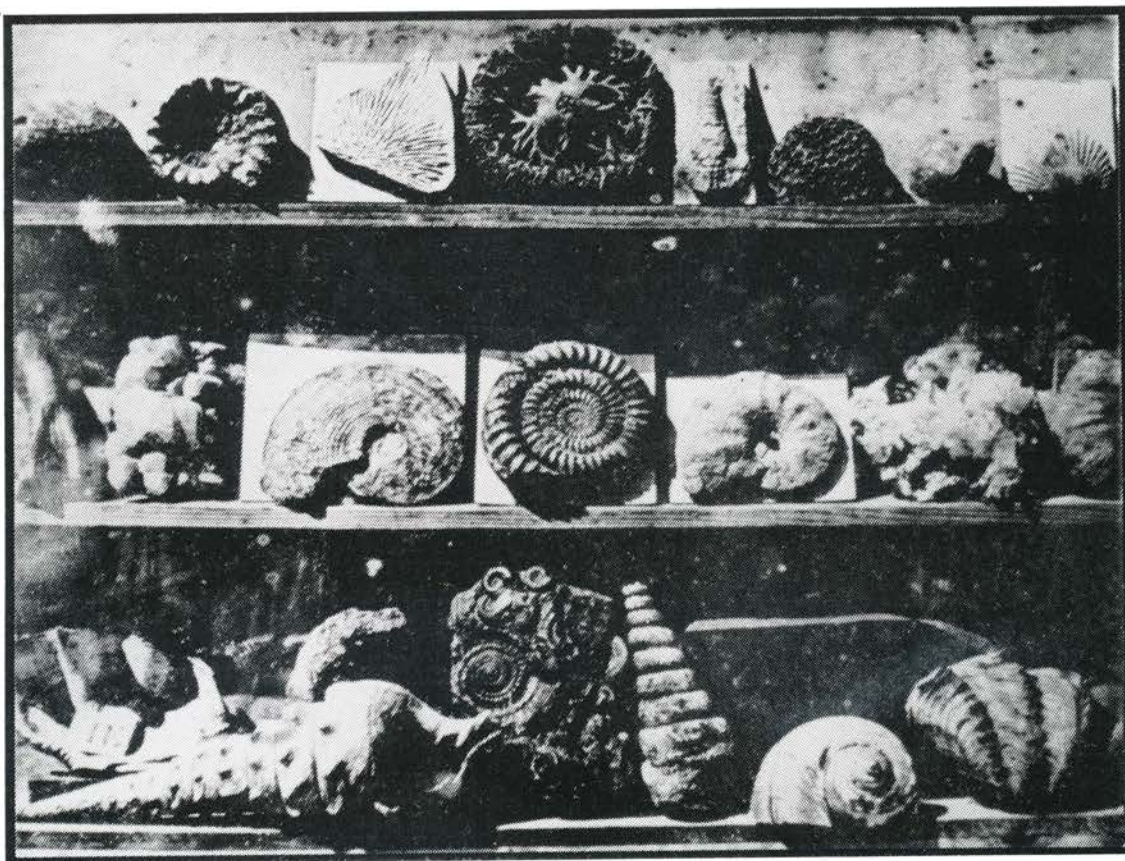
Portræt-daguerreotypi fra 1837! - “aftaget” af Louis Daguerre

Flemming Berendt

Kan et mere end 10-årigt gammelt fund vise sig at være det første portræt-daguerreotypi “aftaget” af Louis Daguerre selv?

Måske er det verdens hidtil ældst kendte daguerreotypi “aftaget” af Louis Daguerre i 1837. Portrættet forestiller videnskabsmanden Nicolas Huet. Eksponeringstid 2-5 minutter! Pladen måler 5,8 x 4,5 cm. Foto: Sylvain Pelly. Samling: Marc Pagneux.

Solens stråler har fastholdt de smukke fossiler udlånt af hr. N. Huet. Louis Daguerre 1837.

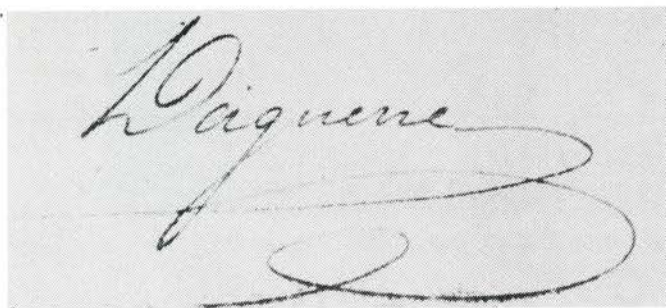
Et fund!

Det er velkendt for enhver, at Louis Mandé Daguerre (1787-1851) har foretaget adskillige "aftagninger" i årene før daguerreotypi-processens offentliggørelse. Disse kendte optagelser har hidtil været stilleben-motiver, gipsfigurer arrangerede fossiler, konkylier, sneglehuse og andre forsteninger - ting som absolut ikke bevægede sig. Men at der nu er dukket et portræt-daguerreotypi frem af mørket er ikke mindre end en sensation. Det er også et bevis på, hvorledes hidtil ukendte fotografiske effekter kan findes. Det forholdsvis velbevarede portræt-daguerreotypi afslører imidlertid også, at Daguerre mere end to år tidligere end hidtil antaget var i stand til at "aftage" portrætter.

Enhver samler kender følelsen af opstemthed når man pludselig står overfor noget, man ved er en sensation. Dette gjaldt ikke den franske antikvitetshandler og fotografika-kender Marc Pagneux, da han på et loppemarked for ca. 10 år

siden fik mulighed for at købe et daguerreotypi (5,8 x 4,5 cm) i passepartout og etui for 700 kroner. Daguerres navn var var godt nok præget i rammen, hvilket ikke er usædvanligt, der findes en del på markedet. Marc Pagneux ønskede imidlertid på et tidspunkt at undersøge daguerreotypiet nærmere.

Som medlem af "Société Française de Photographie" havde han mulighed for at søge eksperthjælp hos et andet medlem, Jacques Roquencourt, som er specialist på området. Det første han gjorde var at demontere daguerreotypiet, hvorved en ny ramme så dagens lys. Her stod der med Daguerres håndskrift "N. Huet/1837". Forbløffelsen var stor, hvorefter nye undersøgelser blev igangsat. Det skulle efterhånden vise sig at der var belæg for Roquencourts antagelser. Han kunne konstatere at skriften var Daguerres egen, at Nicolas Huet, tegnekunstner med speciale i naturhistoriske billeder, var en nær

Daguerres signatur.

Ridset signatur i et daguerreotypi tilhørende Georg Eastman House, USA.

ven af Daguerre. Endelig samstemmede årstallet 1837 med et brev fra Daguerre til Isidore Niépce, hvori Daguerre omtaler sine forsøg med portrætoptagelser.

Portræt-daguerreotypiet af Nicolas Huet er sandsynligvis "aftaget" i Daguerres atelier, måske endda samtidig med det ældst kendte stilleben-daguerreotypi vi kender, motivet er udlånte fossiler, konkylier, forsteninger m.m. - tilhørende og udlånt til affotografering af hr. N. Huet. Optagelsen er dateret 1837.

For yderligere at få bekræftet daguerreotypiets ægthed blev det sammenlignet med et andet daguerreotypi i Bibliotèque Nationales samlinger i samme format, men af ældre dato, signeret af Daguerre. En teknisk computer-simulation afslørede tillige anvendelsen af samme objektiv ved begge "aftagelser". Objektivet var blevet konstrueret til Daguerre i 1832 - desuden var det identisk med det som sad i Alphonse Giroux daguerreotypi-udstyr leveret til Daguerre i 1839, dog med en kortere brændvidde (162 mm). Hermed var et sandsynligt bevis for ægtheden. Som yderligere støtte kan fremføres følgende vægtige punkter:

"Han kom uden ophold i Magasinet for at få oplysninger snart om et og snart om noget andet, og talte om forskellige konstruktioner af kameraer" (1827). Vignette du Musée des familles de 1853.

Louis Daguerre fik som bekendt fremstillet objektiver og teknisk udstyr hos optiker Charles Chevalier (1804-1859) i Paris, dennes søn, Arthur Chevalier skriver følgende i sine memoire:

"Daguerre benyttede camera obscura til sine tegninger, og han kom ofte hos Charles Chevalier for at tale om objektiver. Min far besøgte ham hyppigt i hans atelier i Rue de Grussot, og Daguerre udbrød ofte: hvor prægtigt ville det ikke være at kunne fastholde disse flygtige billeder?. Han kom uden ophold i Magasinet for at få oplysninger snart om et og snart om noget andet, og talte om forskellige konstruktioner af kameraer. En dag udbrød han henrykt: nu har jeg fikseret kamerabilledet! Men ialtfald fremviste han det ikke. Imidlertid kunne der ingen tvivl være om opfindelsen; man ventede derfor i spænding på, at Daguerre skulle tale. I denne mellemtid af forsøg, håb og forventning var et år forløbet; man var nu i de første dage af året 1826".

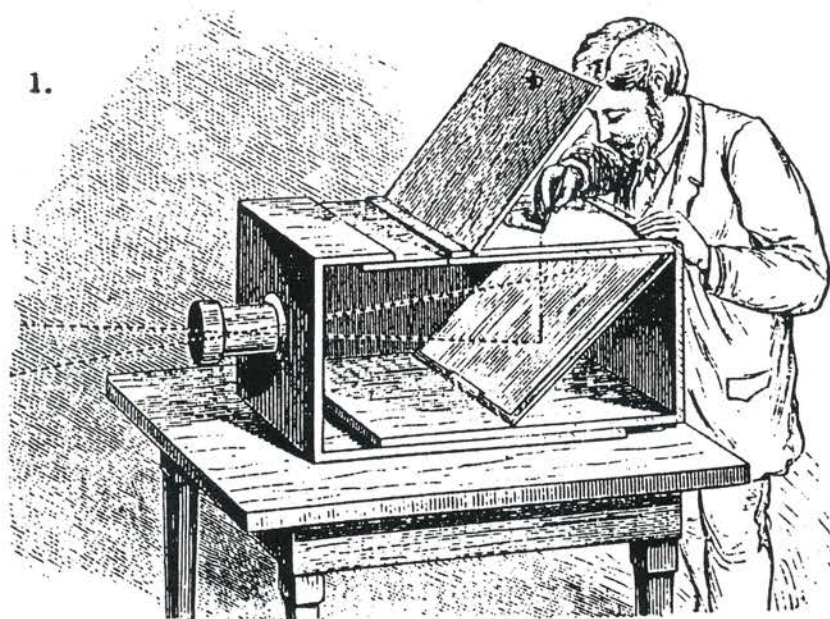
Vi får her at vide at Daguerre allerede i 1826 kan fiksere sine daguerreotypi-forsøg. Opfinderen er ikke helt færdig med sit "produkt" - "man ventede derfor i spænding på at Daguerre skulle tale". Disse årelange eksperimenter peger mod, at alle

"billeder" ikke bare forsvandt, som de var kommet.

Vi ved også fra Daguerre selv, at det var muligt allerede i 1833 at forstærke et næsten usynligt latent billede ved hjælp af kviksølvdampe - hvorved eksponeringstiden reduceredes fra 8 timer til 20-30 minutter - endelig, som det altafgørende lykkedes det Daguerre i 1837 at fiksere sine forsøvede kobberplader ved hjælp af natriumklorid - den 17. februar samme år skriver Louis Daguerre:

"Jeg har også gjort forsøg med portrætaftagninger, hvoraf ét blev så vellykket at jeg gerne vil udstille et eller to".

Kan det mon være ét af de nu fundne? Spekulationerne vil i de kommende måneder optage mange fothistorikere verden over, hvilket er en god ting. Der er nemlig stor sandsynlighed for at hidtil ukendte breve eller dokumenter som ligger "glemt" i arkiver - ville dukke op. Det er under alle omstændigheder et spændende fothistorisk fund, hvorom det sidste ord næppe er skrevet.

Daguerre udbrød ofte: "hvor prægtigt ville det ikke være at kunne fastholde disse flygtige billeder?". Camera obscura anvendt af ukendt kunstner som tegnereskisit.

Wolfen

Filmfabrikken Agfa som bliver til ORWO

2. del

af Lars Schönberg-Hemme

I denne del af historien om filmfabrikken i Wolfen behandles genopbygningen efter 2.verdenskrig og det komplicerede sociale netværk der følger med og gør Agfa Wolfen til en hel verden for sig. Tråden fra 1.del om legitimiteten og retten til det altafgørende Agfa-navn tages ikke op, men gemmes til 3.del.

Jaltakonferencen

På Jaltakonferencen i begyndelsen af februar 1945 indgår de tre allierede magter Sovjetunionen, USA, og Storbritanien en aftale om hvordan verden skal se ud, når Tyskland inden for meget overskuelig tid er blevet fuldstændig besejret.

Aftalen er blevet betragtet som den vestlige verdens knæfald for Sovjetunionen. Det er en overdrivelse set i bakspejlet.

En del af aftalen er principperne for oprettelsen af FN med sovjetisk deltagelse. Det må betragtes som en overordentlig betydningsfuld sovjetisk indrømmelse til verdenssamfundet.

At Sovjetunionen kræver en stor del af den unge stat Polen tilbageført, har formodentlig ikke bekymret Storbritanien så meget som man skulle tro. (Det gik ind i krigen p.gr.a. Tysklands overfald på Polen). Det vil blive kompenseret ved en arealafståelse fra det overvundne Tyskland. Grænserne for det nye, reducerede Tyskland bliver ikke fastlagt på konferencen. Men for Sovjetunionen har det stået klart allerede på dette tidspunkt: Tyskland skal formindskes med et areal mindst lige så stort som det Sovjetunionen hjemtager fra Polen.

Aftalen omfatter også en principbeslutning om at optage Frankrig i kredsen af sejrende magter der skal holde Tyskland besat i den første tid efter fredsafslutningen, men med den udtrykkelige klausul fra sovjetisk side at dens andel af det besatte Tyskland skal være en tredjedel. Det samme gælder hovedstaden Berlin, det atter fraskilte Østrig, og hovedstaden Wien. Også her skal Sovjetunionen besætte en tredjedel.

For Tyskland bliver resultatet 3 måneder senere at Østprojsen, Vestprojsen, Danzig, Bagpommern, Vestposen, og Vestslesien de facto afstås til det rullede Polen.

For helt at kunne forstå katastrofens omfang set med tyske øjne, må man tænke tilbage til fredss-

lutningen efter 1.verdenskrig, hvor Tyskland har måttet afstå de områder til den polske stat, hvor etniske tyskere har været i mindretal. Med andre ord: de områder der nu mistes er områder med tysk flertal, for de flestes vedkommende et overvældende tysk flertal.

I alt drejer de sig om en fjerdedel af Tysklands areal og en tysk befolkning på 10 mio. Af dem bliver 9,5 mio fordrevet til de tiloversblevne dele af Tyskland.

Den Sovjetiske Besættelse og Tysklands Deling

Sådan er situationen 1.juli 1945 (efter Potsdamkonferencen). Alt er kaos; mange millioner er hjemløse; infrastrukturen er svært beskadiget; mange byer ligger i ruiner; staten og dens institutioner er opløst og erstattet af 4 besættelsesmagter, som har ret til at demontere brugelige industrianlæg i deres respektive besættelseszoner som en del af en krigsskadeserstatning.

De 4 allierede magter er enige om at det hele kun er en overgang. Tyskland skal atter være frit. Det gælder kun om at sikre sig at det igen bliver en demokratisk stat som det engang har været. Derfor er der også fra starten ønsker om at oprette centrale institutioner for hele Tyskland. Men det strander på modstand fra én af besættelsesmagterne, ikke Sovjetunionen, men Frankrig.

Derefter bliver de 4 magter enige om i det mindste at betragte hele Tyskland som en erhvervsmæssig enhed. Men også dette princip gennemhulles fra starten p.gr.a. særlige holdninger hos én af besættelsesmagterne. Sovjetunionen mener i modsætning til de tre andre:

1. at den samlede tyske rustningsindustri fuldstændig skal fjernes,
2. at Tyskland skal betale fuld krigsskadeserstatning,
3. og at demontage af civile tyske industrianlæg skal tjene til at svække den tyske erhvervsevne (konkurrenceevne på det internationale marked).

Selv om de tre andre er delvis enige, så er de det ikke helt. De ønsker ikke at skade Tyskland varigt. Og med denne uenighed opstår i praksis Tysklands deling (og den kolde krig).

Der er naturligvis også mange andre ting at være uenige om, Marshallplanen f.ex. Sovjetunionen frabeder sig den i sin zone. Og opbygningen af demokratiet. Det ser Sovjetunionen helt anderledes på end de andre. I Vesttyskland forsøger man at opbygge det fra neden på kommunal basis med politiske partier og frie valg, og man genopretter delstaterne. I Østtyskland finder man det vigtigt med en stærk central forvaltning og med et kommunistisk styret politisk liv. Der har før nazismen ikke været flertal for kommunismen i de østtyske delstater; men der har været det for Det Kommunistiske Parti og Socialdemokratiet tilsammen. Så der er noget at bygge på. De to partier bliver tvangsmæssigt slået sammen allerede i april 1946 til SED (Sozialistische Einheitspartei Deutschlands). Derudover bliver også andre antifascistiske partier accepteret.

I den britiske zone (Schleswig-Holstein, Hamburg, Bremen, Niedersachsen, og Nordrhein-Westfalen) tager man de første skridt til socialdemokratiske delstater efter skandinavisk mønster. Men det bliver effektivt stoppet af amerikanerne. Overalt i Vesttyskland bliver indført en samfundsorden med fri markedsøkonomi (kapitalisme).

I Østtyskland går man derimod igang med en opdeling af landbrugsjorden i familiebrug og en omdannelse af erhvervsvirksomheder til folkeejede og medarbejderstyrede enheder, en anden måde at bygge demokrati op på fra neden. De største og vigtigste virksomheder inden for især den kemiske industri og metalindustrien bliver dog gjort til sovjetisk ejendom (SAG).

Fuldstændiggørelsen af denne udvikling er valutareformen, først i Vesttyskland (DM 18.juni 1948), siden i Østtyskland (lukket valuta med det gamle navn RM 24.juni 1948), og oprettelsen af to stater, 23.maj 1949 Forbundsrepublikken Tyskland og 7.oktober 1949 Den Tyske Demokratiske Republik.

SAG Photoplenka

Agfa i Wolfen hører som omtalt i 1.del til de virksomheder der bliver overtaget af den sovjetiske stat i juli 1946 som dens ejendom i form af et aktieselskab, SAG Photoplenka.

Firmaet ledes af en generaldirektion på 37 medlemmer. Den er sovjetisk udnævnt og af billedet (bragt i 1.del) fremgår at mindst 10 af medlemmerne er sovjetiske militærpersoner. Af de øvrige er over halvdelen kvinder. Men det vides ikke hvem de er, hvilken nationalitet de har, eller om nogle af dem er medarbejderrepræsentanter. Det sidste er nok sandsynligt.

På dette tidspunkt har besættelsesmagten besluttet sig for ikke at nedbryde I.G.Farben helt, men at plukke det der vil være nyttigst hjemme i Sovjetunionen, og i øvrigt opdele resten i selvstændige enheder. Al forbindelse med andre østtyske virksomheder inden for koncernen bliver derfor afbrudt.

Hvad selve Wolfenfabrikken angår er den jo en geografisk enhed, omend meget stor. Det er ikke så let at opdele den, selv om de produkter den fremstiller er meget forskellige.

Østzonen Betaler

Under den tyske besættelse af Ukraine i 1941 bliver den store filmfabrik i Schostka fuldstændig ødelagt. Nu, i 1946, bliver den tidligere direktør for Schostkafabrikken, Mumschijeff, udnævnt til generaldirektør for Agfa Wolfen.

Hans opgave bliver med maskiner og andet udstyr fra Wolfen og ved hjælp af Wolfens teknisk kyndige personale at genrejse filmfabrikken i Schostka. Devisen synes at være: øje for øje, tand for tand. I alt værdier for 12,2 mio RM. Men heller ikke mere. Schostka har været en stor fabrik og bliver det igen. Agfa Wolfen er også efter demontagen en gigant.

Mumschijeffs anden opgave bliver at få de tiloversblevne dele af Agfa til at fungere så gnidningsfrit som muligt, så Potsdamaftalernes krigsskadeserstatninger kan betales løbende.

Det er meget vanskeligt ud fra det tilgængelige østtyske materiale at vurdere hvordan stemningen under genopbygningen af fabrikken og i de første omtumlede produktionsår har været. Men meget tyder på at russerne rent faktisk har kunnet få tingene til at glide og at de mange medarbejdere har arbejdet entusiastisk og hårdt. Det har naturligvis virket demoraliserende på dem at betalingen af krigsskadeerstatning fra Vesttyskland ophører allerede i maj 1946, også den del der efter aftalerne skulle have været sendt til Sovjetunionen. Det har virket som om virksomhederne i Østtyskland alene har skullet betale for Tysklands ødelæggelser under 2.verdenskrig.

Det - og så de mange forlydender om en meget stor levestandard i Vesttyskland - har fået mange til at flytte vestpå.

I 1948 er antallet af medarbejdere nede på 8.433 mod 11.191 da det er på sit højeste i 1944. Det lave tal dækker endda over en uforholdsmæssig stor tilgang af teenagepiger og meget unge kvinder, der fylder hullet ud efter dem der er forsvundet.

Russere og Tyskere Samarbejder

Den sovjetiske generaldirektion og generaldirektør leder ikke den daglige drift på fabrikken. Det gør en hærskare af gode gamle Agfaværkførere, -afdelingsledere, -driftsingeniører, og -administrationsfolk med direktør dr.Esselmann (senere Bienen) i spidsen. Samarbejdet mellem Agfa-ledelsen og generaldirektionen går tilsyneladende glimrende. De har ud fra forskellige motiver et fælles mål: at styrke fabrikken. Russerne vil have fotomaterialer for enorme summer som krigsskadeserstatning i et uoverskueligt antal år frem. (Senere er de mere interesserede i vestlig valuta fra fabrikkens export). Tyskerne vil genvinde foruds herlighed som Europas absolut førende filmfabrik i samarbejde med Agfafabrikkerne i Vesttyskland.

Når det gælder den nødvendige motivation hos medarbejderne er der mange strenge at slå på, og på en måde genoptager man tråden fra før krigen næsten uden korrektioner.

Det Sociale Sikkerhedsnet og den Kommunistiske Indoktrinering

Det vigtigste er det sociale sikkerhedsnet, vissheden om at man har fast arbejde og ikke bliver fyret med mindre man foretager sig noget helt utilstødeligt.

Alle tidligere medarbejdere kan fortsætte på fabrikken. Rigtig mange af arbejderne har været medlemmer af NSDAP. For at fange dem oprettes en SED-bedriftspartiorganisation. Den afholder talrige møder og kurser og opretter 1.september 1948 skolen »Ernst Thälmann«, som i løbet af sine første to år har 1110 kursuselever. Der oprettes også et studieselskab som i samarbejde med bedriftspartiorganisationen afholder stribevis af kurser og foredragsaftener med efterfølgende diskussion. Typiske titler fra 1949-programmet er Anna Seghers: Hvad er sovjetisk ved sovjetmennesket?, prof.Klemperer: Sovjetkultur - verden-

skultur, prof.Franck: Opgaver for intelligensen ved toårsplanen, minister Siewert: Krig mod den imperialistiske krig, ministerpræsident Hübener: Beretning om en rejse til Sovjetunionen, vicepræsident Günter: Kulturplanens betydning for intelligensen, o.s.v. Der er mange flere af samme skuffe i samme program.

Hvad angår tidligere funktionærer der har været medlem af NSDAP bliver de som udgangspunkt degraderet til ufaglærte arbejdere og derefter udsat for et intensivt omskolingsprogram. Deres videre skæbne afhænger af hvordan omskolingen forløber.

Der bliver oprettet en afdeling på fabrikken af Den Frie Tyske Ungdom (FDJ). Det er en meget slagkraftig og nærmest militærisk organisation som er meget, meget entusiastisk i opbygningen af den nye tyske socialistiske stat og som præcis ved hvordan man får tag i børn og teenagere. FDJ er typisk meget optaget af hvordan man kan få fabrikken til at fungere optimalt i pressede eller kaotiske situationer og opretter en række »stødtropper«, grupper af unge mennesker der uden betaling springer til og hjælper med deres arbejdskraft.

Hele dette arbejde kan man mene om hvad man vil. For eftertiden står det i et lidt voldsomt skær og kaldes folkeforførelse og socialistisk propaganda. Det er det også. Men det kommer lige i hælene på et tilsvarende folkeopdragelsesprogram, det nazistiske, og har givetvis virket som en modgift på de mange mennesker der helst skal have noget at se op til og nogle mål at se frem til for at kunne fungere. Fra et rent pædagogisk synspunkt må man sige at de tyske kommunister, frisk fra deres exil i USSR og med et større uddannelsesprogram i ryggen, har været forbløffende hurtige og effektive.

Forsyningsituationen i 40'erne

De første år efter krigen er præget af talrige vanskeligheder.

Et af problemerne er mad. Alle er underernærede. Det lykkes at få en orden i stand med besættelsesmagten, så fabrikken ved en omstilling af nogle af dens viskosegarnmaskiner fremstiller bindegarn til landbruget, som så leverer basale fødevarer til fabrikken. Det betyder næringsholdig middagsmad til alle fabrikkens ansatte. For nogle betyder det natmad, for der har været treholdsskift siden tyverne.

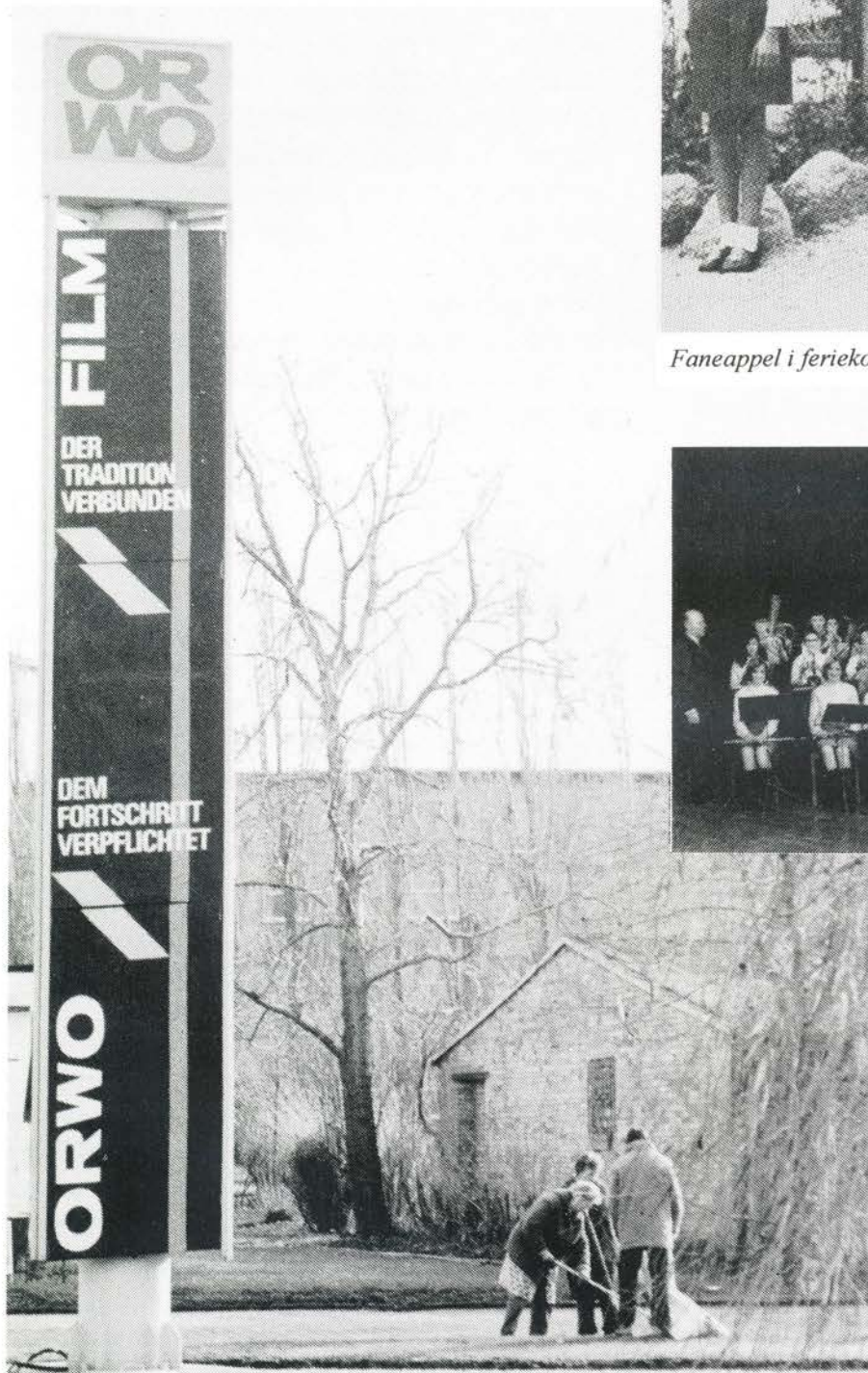
Et andet stort problem er garn og stof til repara-

Faneappel i feriekolonien "Max Reimann" på Rügen.

Filmfabrikkens pionerblæserorkester

Samling: Ture Ibsen.

tion af tøj. Med velvilje fra russerne omstilles nogle af maskinerne til fremstilling af bl.a. stoppegarn af cellulld, og der væves stoffer af samme materiale - alt sammen kun til medarbejderne.

Hvad selve produktionen angår er der talrige vanskeligheder som allerede beskrevet i 1.del. For medarbejdere der husker tilbage står det første tiår som en spændende pionertid. Det har ikke kun været surt slid, kålrabi, cellulld, manglende råstoffer, handelshindringer, og en udplyndrende russisk besættelsesmagt. Det har også været genopbygningens glæde og spænding i en ellers grå hverdag.

F.ex. har det været spændende, når man i 1946 i nattens mulm og mørke har måttet krydse grænsen og køre i de få lastbiler og private biler som Agfa Wolfen råder over til de mange I.G.Farben-fabrikker i Vesttyskland for at hente råstoffer.

Nye Produkter og Forskning

Der startes helt nye produktioner op, f.ex. lydbånd. På fabrikken er under krigen blevet opstillet et mindre anlæg fra BASF (som også hører til I.G.Farben). Det får nu lov at arbejde i det små (til den østtyske statsradiofoni), og efterhånden som det bliver klart at Agfa Leverkusen begynder at fremstille de produkter som Agfa Wolfen efter den gamle arbejdsdeling skulle have lavet, indstiller man sig på at producere et fuldt Agfa-program i Wolfen, altså også fotopapir og lydbånd, men ikke kameraer.

Der indledes et fint samarbejde med industriministeriet fra 1949 (efter oprettelsen af DDR) om udvikling af nye produkter og et fagligt meget krævende forskningssamarbejde med Humboldt-universitetet i Berlin. Det drejer sig især om røntgenmaterialer.

Tysk Overtagelse af Agfa

I august 1953 føres langvarige og vanskelige forhandlinger i Moskva om en overtagelse af de sidste 33 sovjetiske aktieselskaber. Skadeserstatningerne er på dette tidspunkt endnu ikke færdigbetalt. Men Sovjetunionen er så småt ved at skifte holdning. Stalin er død. Udviklingen i Vesttyskland gør indtryk på den nye ledelse. Når man sammenligner med den, ser resultaterne i Østtyskland ikke alt for strålende ud, hvad

russerne jo selv i høj grad har været skyld i. Faktisk ved vi nu at russerne har været parate til at opgive besættelsen af DDR for ikke at ødelægge sit eget image blandt vestlige socialister. Det er formodentlig de østtyske kommunister der har forhindret russerne i at virkeliggøre deres planer om en tysk genforening.

Forhandlingerne om SAG'erne lykkes. USSR eftergiver resten af den skyldige krigsskadeserstatning og overgiver ejerskabet af de 33 store virksomheder til DDR med virkning fra 1.januar 1954.

Det betyder hektiske forberedelser til en ny selskabsform, VEB (volkseigener Betrieb), på dansk: statsejendom. Den tyske arbejder- og bondebefolkning, d.v.s. hele befolkningen, skal eje fabrikken. I praksis er denne særlige østtyske selskabsform udarbejdet sådan at medarbejderne får stor indflydelse på virksomhedens drift og fordelingen af dens overskud.

Det siger noget om holdningen til den russiske besættelsesmagt at der 31.december 1953 holdes den helt store fest på Wolfenfabrikken. Fra i morgen begynder den ny dag.

En Dansk Importørs Erindringer

Indtil nu har russerne stået bag alle dispositioner som fabrikken har taget. I deres begærlighed efter vestlig valuta midt under den værste fase af den kolde krig har de bl.a. forsøgt export til lavpris via såkaldte tæppehandlere. Det kan man indirekte læse om i Erik Nielsens lille bog, »Hvad blev der af dem?« fra 1998. Jeg citerer: »Et andet område, hvor der ikke var restriktioner, var varebytteforretninger med Østtyskland. Jeg kom med som repræsentant for fotobranchen i flere af de grupper, bestående af importører og exportører inden for diverse brancher, som udarbejdede forslag til udveksling af lige store dele danske og østtyske varer, og som tog sig af bytteforretningernes afvikling, og jeg havde stort udbytte af dette samhandelssystem, så længe det varede.

På denne måde opnåede jeg betydelige leverancer af Exakta-kameraer, og da samhandelsforholdene blev mere normale, blev mit firma anerkendt som dansk eneimportør af fabrikken, Ihagee i Dresden. Vi importerede også mange film fra tidligere Agfa- og Kodakfabrikker (Kodak Berlin, red.) i Østtyskland, og da der var stor filmmangel, havde vi ingen problemer med at sælge dem.

Efterhånden som verden blev mere normal, faldt grundlaget for disse varebytteforretninger væk,

men for mig var de en særdeles vigtig faktor i opbygningen af firmaet.

Et andet eksempel på typiske efterkrigsforretninger var reeksport af film til Sverige. Der var situationer, hvor svenske importører ikke kunne få importbevillinger til køb i Vesttyskland, men hvor de så kunne trække på en importkvota i den dansk/svenske bilaterale handelsaftale. Jeg tog kontakt med de svenske firmaer, der importerede Agfafilm fra Vesttyskland, og tilbød min assistance, hvis de havde problemer med importbevillinger, og sikrede mig på denne måde meget betydelige leverancer af Agfafilm til Sverige.« (Bemærk at disse vesttyske Agfafilm efter al sandsynlighed er fremstillet i Wolfen, se 1.del).

Opbygningen af det Sociale Liv

Fordi Agfa Wolfen nu er blevet selvstændig og igen kan bruge sit eget navn også på officielle papirer, er problemerne ikke hørt op. Det er netop nu fabrikken kastes ud i sin hidtil værste krise, retten til eget navn. Indledningen til denne eksistenskamp er beskrevet i 1.del. Den videre udvikling bringes først i 3. del.

Bortset fra dette uhyre vigtige problem er det første tiår efter frigørelsen fra russerne en meget positiv periode hvor der sker rigtig meget på og omkring fabrikken.

Det er tidligere beskrevet hvordan Agfa siden fabrikkens bygning i 1909 har sørget for en række sociale fornødenheder for sine medarbejdere, først og fremmest boliger. Denne linje fortsættes, ikke længere i form af række- og parcelhuse, men som etageejendomme i den for Østtyskland og hele Østeuropa så karakteristiske stil. På fabrikken indrettes bibliotek, stor biograf, teater (genopbygning og meget imponerende), foredragssal, børnehjem (også meget stort), og adskillige børnehaver. Der har altid været børnehaver; men tidligere har mange kvinder gået hjemme mens børnene har været små. Sådan er det ikke mere. De kvindelige ansatte udgør i halvtredserne 53.3% af de ansatte (mod 44,9% i hele DDR).

På fabrikkens grund bygges en kæmpemæssig teknisk skole til lærlingeuddannelsen og et akademi til uddannelse af særligt kvalificerede medarbejdere. I årene fra 1953-66 uddannes 1725 statligt anerkendte fagarbejdere (heraf 700 kvinder), 421 mestre inden for den folkeejede industri (heraf 83 kvinder), og 165 ingeniører (heraf 41 kvinder).

Der købes flere feriehjem for medarbejderne, bl.a.

»Tambach« i Thüringen og skovridergården »Hartenberg« i Wernigerode. På Rygen anskaffes feriekolonien »Max Reimann«, som naturligvis drives af fabrikkens FDJ-afdeling.

Derudover sættes en masse fritidsaktiviteter for medarbejderne i værk. F.eks indrettes en malerskole og en billedhuggerskole på fabrikken. Der opbygges kor, bl.a. pionerkor (yngste FDJ'er) og orkester bl.a. pionerblæseorkester.

Ud over den politiske aktivitet, som er meget dominerende, opbygges egen hjemmeværnsafdeling, eget fanfareoptog (til festlige anledninger), og fodboldklub som opnår at komme i DDR-liga 1.

Fint Besøg

Enhver lejlighed til at lave festlighed udnyttes, eller måske skal man snarere sige højtidelighed. Jeg citerer 1. sekretæren i det stedlige SED, kamerat Horst Sindermann, for hans tale for verdens første kvindelige astronaut, Valentina Tereschkova, da hun sammen med ministerpræsidentens hustru, Lotte Ulbricht, besøger Agfa 18.oktober 1963: »Arbejderne på denne fabrik, der tilhører folket, glæder sig ærligt over Deres besøg. De, Walja, har ikke kunnet undgå at bemærke at De som søster til de tyske arbejderkvinder, bliver modtaget som kød af kød og blod af blod fra den internationale arbejderklasse.« Den kommunistiske religiøsitet har sandelig været stor på dette tidspunkt.

Lotte Ulbricht og verdens første kvindelige astronaut, Valentina Tereschkova besøger Orwo-fabrikkerne.

Walter Ulbricht besøger Orwo 7. marts 1960.

Uddannelse af Udlændinge

Der er mange af den slags besøg fra den kommunistiske verden på Agfa Wolfen i disse år og mange år frem. Men samtidig modtager man store mængder unge mennesker fra diverse U-lande til regulær uddannelse. Mange afrikanske lande fraterniserer med kommunismen og får stor gavn af det specielt hvad angår uddannelse i DDR. Noget lignende gælder Cuba og Nordvietnam og adskillige andre lande. Østtyskerne, herunder Agfa, er specialister i effektiv erhvervsuddannelse og anden teknisk uddannelse.

Men som de mange indretninger på Agfa Wolfen indecerer er interessen for det kunstneriske og det kulturelle også meget stor, og der sættes penge i det. Udgifterne til dette område stiger fra 25.000 RM i 1945 til 13 mio i 1966.

Det Skelsættende År 1964

Sådan omtrent er situationen frem til det skelsættende år 1964, hvor Agfa Wolfen kommer ud for sit store slag. Det vil der blive fortalt om i 3.del. Men på forhånd kan det afsløres at der ikke bliver tale om den fuldstændige tragedie, kun om et eksempel på menneskets besynderlige ufordragelighed over for sit eget kød og blod.

Ihr Film

*Verlangen Sie
in der KO und beim Fachhandel
Agfa-Photomaterial*

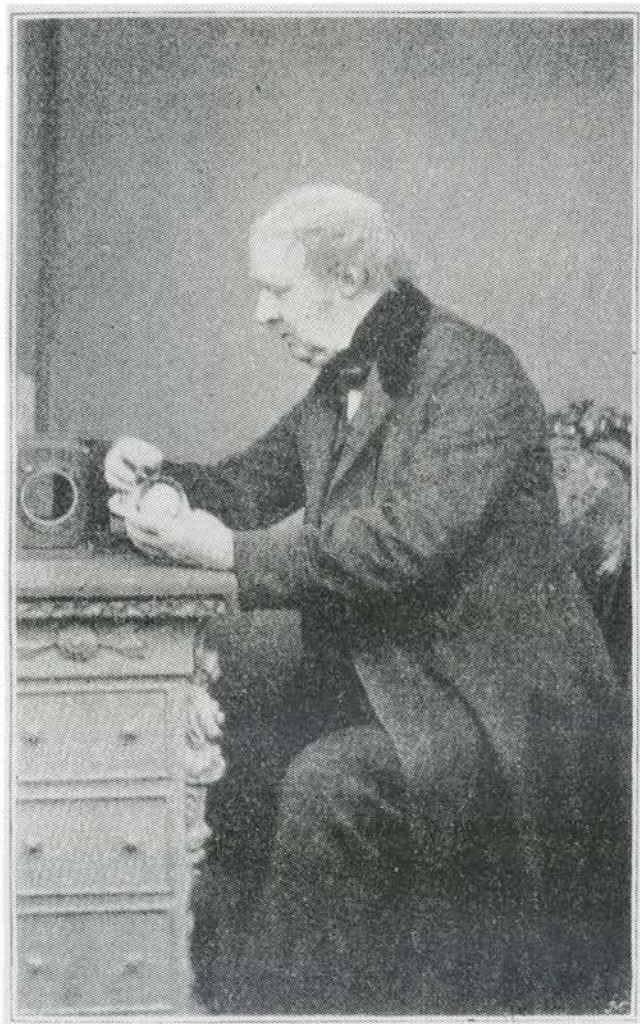
FILMFABRIK AGFA WOLFEN

STAATLICHE AKTIENGESELLSCHAFT DER PHOTOKINOFILMINDUSTRIE PHOTOPLENKA

Fox Talbots hemmelighed

- fotografiske tegninger

Flemming Berendt

Henry William Fox Talbot (1800-1877).

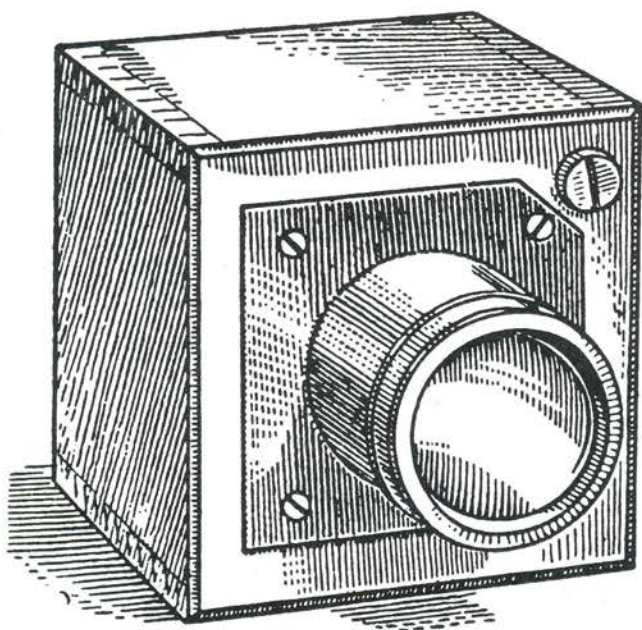
Thomas Wedwood

Allerede 37 år før fotografiets officielle opfindelse af Louis Mandé Daguerre, forskedes der intet på at fremstille billeder ved lysets hjælp. I 1802 offentliggjorde Thomas Wedwood (1771-1805) en afhandling i det britiske Royal Institution, som var en beskrivelse af hvorledes han havde iagttaget at hvidt papir og læder, som var gjort fugtigt med sølnitrat ikke forandredes, så længe det opbevaredes i mørke, men blev det udsat for lysets påvirkning ændrede det farve, fra gråt og brunt til næsten sort. Farven tiltog med lysets styrke. Wedwood bemærkede også, at læder var betydeligt mere følsomt end papir. Det lykkedes ham at fremstille billeder, som dog måtte opbevares i mørke, og blot kunne iagttages i svagt lys. Han var ikke i stand til at fikser billedet. Billederne blev fremstillet ved at an-

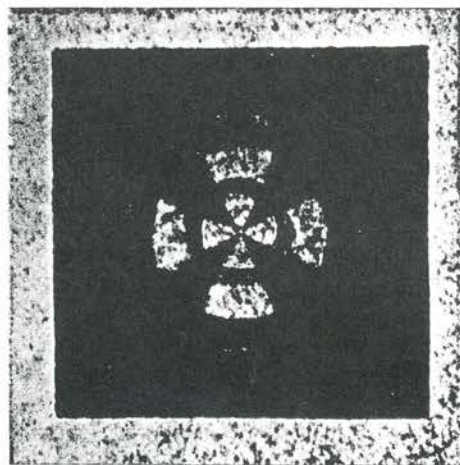
bringe en insektvinge eller andre flade genstande direkte på det forsøvede papir - herved dannedes et silhuetbillede. Wedwood forsøgte også, men forgæves at eksperimentere med camera obscura. I et dokument skriver han: "*Kun et middel til at fikser billedet mangler i at gøre denne proces lige så nyttig som den er smuk*". Havde han kendt brugen af natron, ville han utvivlsomt været blevet fotografiens fader.

John Herschel

I 1819 arbejdede John Frederick William Herschel (1792-1871) med natrons kemiske muligheder for at løse fikserproblemet. Mærkværdigvis blev disse resultater ganske overset af Niepcé og Daguerre, først i 1843 anvendte Fox Talbot natron som fiksermiddel. I dag kan det

"Mussefælden", negativformat 6,5x6,5 cm.

Talbotypi af et krystal – optaget gennem et solmikroskop ved hjælp af polariseret lys.

godt undre at ingen i perioden efter 1819 tænkte på at kombinere de to ting. I England boede der imidlertid en videnskabsmand som målrettet forsøgte at løse problemerne.

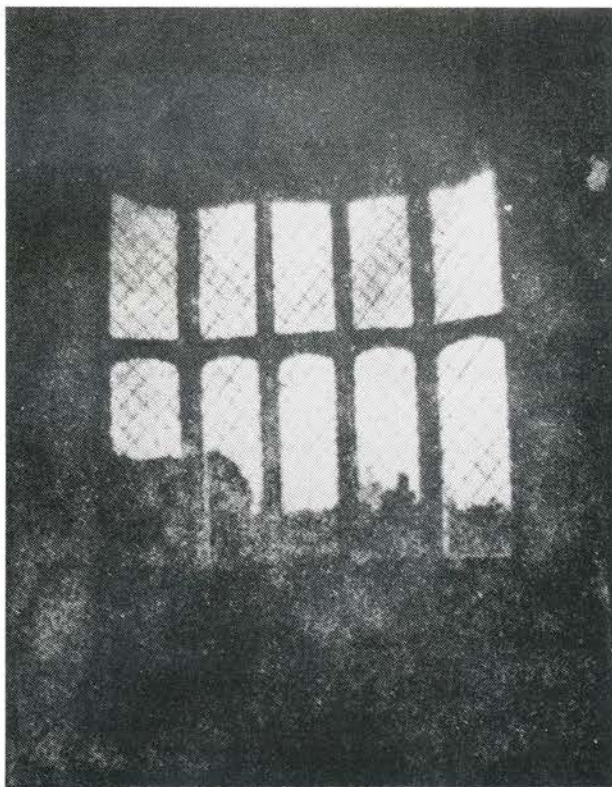
Fox Talbot

William Henry Fox Talbot (1800-1877), engelsk godsejer, videnskabsmand, naturforsker og politiker. Måske burde denne utrættelige forsker have haft æren for fotografiets opfindelse. Talbot var ikke blot den første som fremstillede et holdbart fotografi, men også et negativ - det var tillige hans metode, som blev det bærende element til den fortsatte udvikling af de efterfølgende fotografiske processer.

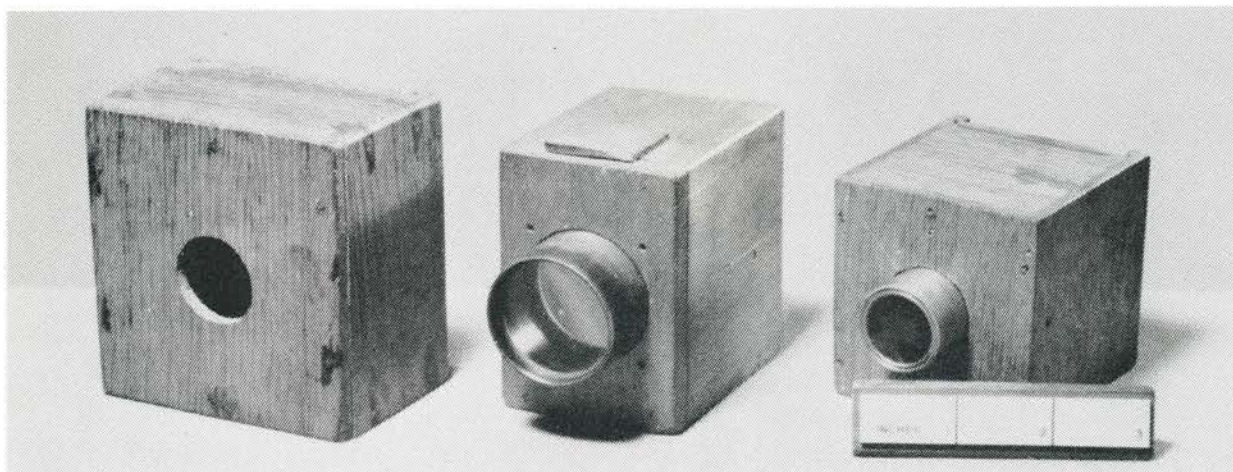
På hans landsted Lacock Abbey, som i dag er museum, finder man verdens ældste negativ (1,6 x 1,6 cm) fra august måned 1835. Optagelsen er foretaget fra hans bibliotek og gengiver silhuetmønsteret i et vindue - fremstillet ved hjælp af solmikroskop. Forud for denne epokegørende begivenhed lå mange års eksperimenter på at virkeliggøre drømmen om at fastholde et motiv i camera obscura.

Botaniske studier

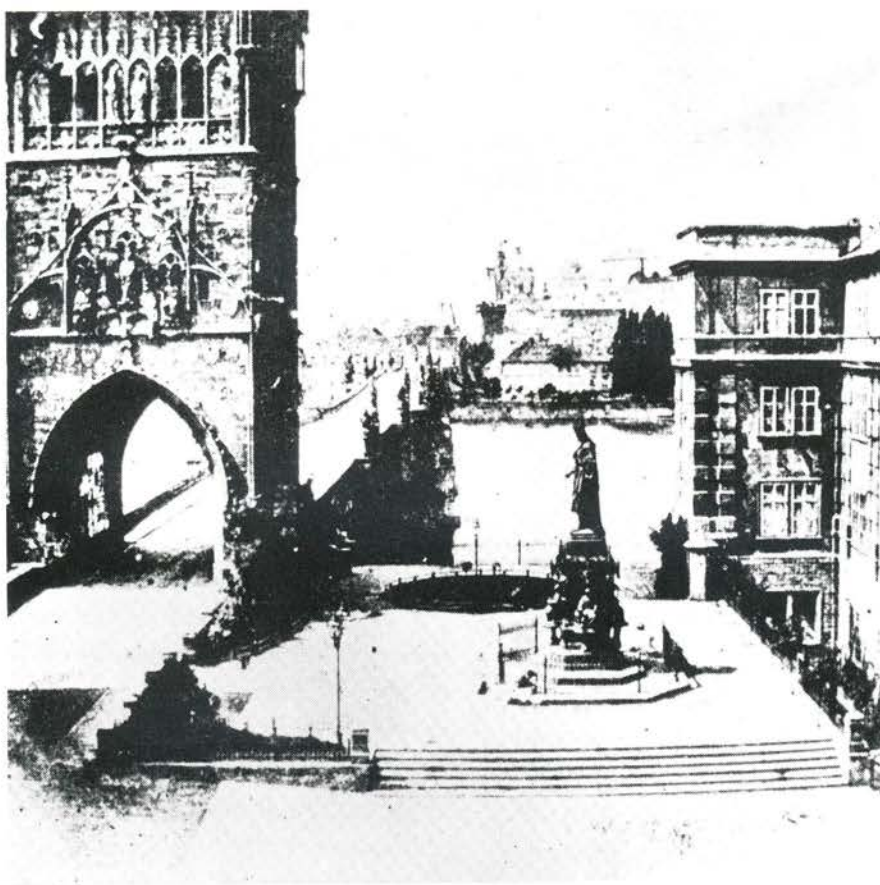
Studiet af botaniske fænomener interesserede allerede i 1812 den 12-årige skoleelev så meget, at han sammen med en skolekamerat, W.C. Trevelyan udgav bogen: The Flora and Fauna of

August 1835, verdens første positive negativ var en realitet – eksponeringstid 1 ½ time!

Tre af Fox Talbot's hjemmelavede trækameraer, i midten "musefælden". Apparaterne blev fremstillet af den lokale snedker i byen Lacock. Samling: Science Museum, London.

Talbotypi (10,4 x 12,6 cm). Samling: Universitetet i Tartu, Estland.

Harrow i London. Interessen for skønne naturoplevelser og studiet af botanikkens mange uløste gåder fik ham i 1833 til at begive sig ud på en lang og anstrengende rejse, hvis endelige mål var at studere faunaen omkring Comosøen og byen Bellagio i de italienske alperne. Forberedelserne til en sådan rejse stod på i mange måneder. Hans alsidige og mangeartede interesser indenfor flere videnskabelige dicipliner gjorde udvælgelsen af videnskabelige instrumenter til turen vanskelig.

Et stort udvalg af tegnerekvisitter deriblandt William Wollastons (1766-1828), camera lucida, tegnefolianter og utallige papirkvaliteter, men ikke mindst et camera obscura var blandt bagagen. Med dette tegneinstrument var Fox Talbot i stand til at gengive de sarte og fine blomster i de mindste detaljer. Dag efter dag drog han ud i den

Fox Talbot's botaniske studier i de italienske alper blev foretaget med camera obscura.

smukke sydlandske natur, hvor den ene åbenbaring efter den anden fik naturforskeren til at spekulere over muligheden af at fiksere de strålende "billeder" på matskiven. Efter hjemkomsten til Lacock Abbey begyndte han at foretage en lang række eksperimenter i sit nyindrettede laboratorium.

Han eksperimenterede med de eksisterende lysfølsomme kemikalier bl.a. sølvklorid. Fox Talbot var en streng videnskabelig forsker, som ikke ville offentliggøre sine resultater før de var perfekte. Der foreligger en righoldig korrespondance mellem John Herschel og Fox Talbot, hvor man får et ganske forunderligt indblik i de besværligheder, men også tænksomme konklusioner de to lærde herrer orienterede hinanden om. I et brev til Fox Talbot fra 12. februar 1839 hedder det:

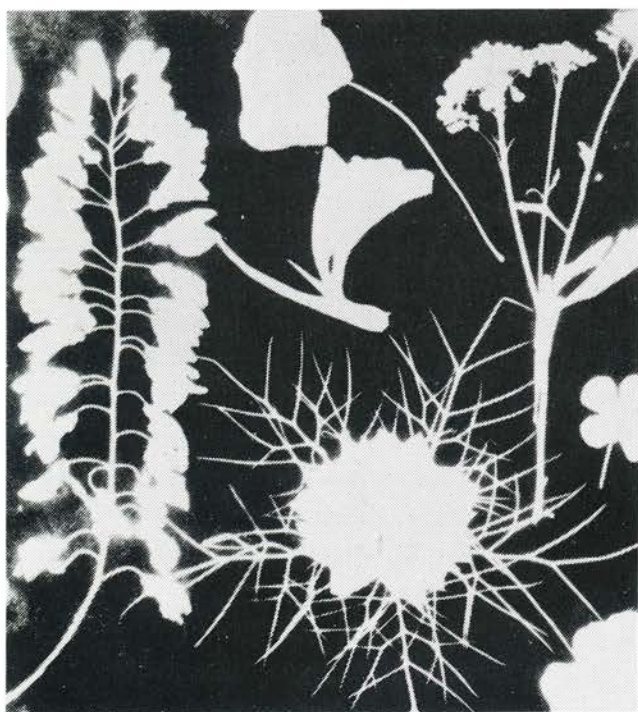
Oversat af: Erich Secher

"Min kære herre.

Jeg skal ikke gå dybere ind i fremgangsmåden ved at udvaske i hyposulfite, hvis De ikke synes om

det og venter med tålmodighed på afsløringer af Deres metode til fiksering, som lyder til at være en kemisk finesse. Jeg læser i Atheneum fra i lørdags, at De nævner kopiering af raderinger, og kan naturligvis på ingen måde forlange fortrinset i dette eller nogen anden anvendelse, selv om jeg ikke havde kendskab til dette eller til nogen del af indholdet i Deres artikel, før jeg modtog Atheneum, bortset fra hvad De selv havde vist mig her. Men at gøre det smukt, er en kunst der må tillæres og mange og mærkelige minutøse detaljer må først blive klarlagt og udført i praktisk brug, før nogen af os kan nå til den perfektion, som jeg er overbevist om at denne sag vil føre til. Der er stor sandsynlighed for at hver af os vil støde på noget brugbart af forskellig art, når vi forsker i disse processer, og når vi så sammenligner vore optegnelser vil en fremgangsmåde lettere blive åbenbaret, end vi ville have fundet hver for sig.

Jeg er overbevist om, at en grundig lakering af bagsiden af raderingen med harpiks, shellak eller hvad det hedder, må afkorte processen meget, og på mørke grå dage er dette praktisk for at få et gode resultat....."

To smukke eksemplarer på "fotografiske tegninger" – som enhver kan fremstille ved "Gør det selv" metoden.

Brevet fortsætter med nogle spørgsmål og tanker vedr. Louis Daguerres fremgangsmåde

"Men jeg trætter Dem og forbliver ærbødigt John Herschel".

Efter en rejse til Paris, hvor Herschel har truffet Louis Daguerres og set dennes daguerreotypier, er han ikke i tvivl om, at det er Talbots metode der bør sættes på. Han skriver den 24. juni 1839, men først afsendt 6. juli.

"Min kære herre.

Da jeg skrev til Dem fra Paris, var jeg endnu varm af begejstring over Daguerres vidunderlige billeder. Efter at have overvejet udtrykket er jeg ikke i stand til at lade min beundring blive for mindsket. Imidlertid har det ikke forhindret mig i at ønske at fremgangsmåderne, som har papir som deres fremvisningsmåde bør perfektioneres, da jeg ellers ikke kan se hvordan en mangfoldiggørelse kan foretages - en gren af den fotografiske kunst som Daguerres processer, ifølge hans egne oplysninger ikke tillader. En dag eller to, før jeg

rejste fra England, mener jeg, at jeg skrev til Dem om at jeg havde fået et nyt følsomt papir, baseret på bly....."

Tre måneder senere uddyber Herschel sine idéer i et brev dateret den 10. september 1839:

".... Det lykkedes mig igår at frembringe et billede/fotografi på glas, optaget med et 40-fods teleskop, som havde en meget lignende karakter og udseende som hans (Daguerres) resultater, idet det er mørkt på en lys grund som i virkeligheden og ikke spejlvendt. Det ser ud som om det er lavet på poleret sølv. Processen er meget sart og meget følsom overfor uheld i behandlingen, da det består af den aflejrede perfekte ensartede hinde af kalksurt sølv.

Efter skylning og tørring, vaskes den med sølvnitrat for at gøre den lysfølsom. Det kræver stor forsigtighed at gøre dette uden at beskadige hinden. Når det anbringes med glasset fremad i et kamera giver dette et billede der er meget skarpere end ved papir. Det fikses ved at blive badet i natrium thiosulfat, opløsningen hældes over pladen, meget let og fuldstændigt. Alt det ureducerede murate bliver på den måde fjernet og det reducerede sølv danner en skinnende hinde som hæfter godt på glasset og tåler en del gnidning. Glasset

bliver nu lakeret sort og virkningen er nu som beskrevet. Men hvis man undlader lakeringen er der ikke noget der tyder på at aftryk ikke kan tages fra den i det uendelige, forudsat at hinden kan gøres tyk nok. Til dette formål foreslår jeg at tilslutte sølvoverfladen den ene pol på et galvanisk element i en sølvopløsning, for på denne måde at få mere metal aflejret på den, og derved gøre den tykkere. Muligvis vil sølvhinden beskytte glasset mod ætsning og korrosion. En rigtig radering på glas ville blive resultatet."

Næsten 70 år senere dukker der et brev op, hvor sir James Murray, udgiver af Oxford Dictionary, fortæller til John Herschels søn, William Herschel, om faderens videnskabelige forhold til Fox Talbot. Brevet er dateret den 16. september 1908:

Det er i dag muligt at eftergøre disse meget tidlige eksperimenter med simple midler - vi har derfor valgt at delagtiggøre andre i et forsøg med fotografiske tegninger. Fra et engelsk historisk tidsskrift har vi sammenfattet Talbots metode til en slags "Gør det Selv" - fotohistorie.

Oversat fra engelsk af: Svenn Hugo

De første eksperimenter med kontaktkopier af blade, hækledede blonder og fuglefjer blev foretaget med forskellige små trækameraer. Kamera-formaterne var beskedne, maks. ca. 6,5 x 6,5 cm apparatet blev kaldt en "musefælde". Det ældst bevarede negativ er, som omtalt, fra 1835.

Eksposeringstiden var ca. 30 minutter og formatet kun 2,5 x 2,5 cm. Metoden og billederne havde kun interesse for meget få mennesker. På længere sigt skulle det dog vise sig, at positiv/negativ metoden havde en fremtid for sig. Den 8. februar 1841 fik Fox Talbot udtaget patent på sin metode, som han kaldte kalotypi eller talbotypi. Vi vil nu i et tilbageblik, gøre rede for metoden og forklare, hvorledes man i dag vil være i stand til at eftergøre hans proces

"Fotografiske tegninger"

Fox Talbot var alarmeret over Louis Daguerres offentliggørelse i Paris af fotografiets opfindelse. Han publicerede derfor den 25. januar 1839 sine egne eksperimenter og metode til at lave solbilleder eller fotografiske tegninger i Royal Society i London.

"Kære Sir William Hertschel

Jeg har herved fornøjelsen at returnere de to værdifulde dokumenter. Efter at have læst hele den samtidige litteratur er jeg kommet til den konklusion, at Sir John Herschel meget generøst har trukket sin egen afhandling tilbage fra the Royal Society og muligvis tilintetgjort den, åbenbart efter at han har fået kendskab til Fox Talbots indsats, og for ikke at formindske værdien af Talbots arbejde. Han var en betydningsfuld mand med et omdømme der allerede var godt kendt og Talbot havde sit tilgode og skulle ikke mindre forsvare sig mod Daguerres krav, og jeg er sikker på, at Deres fader meget generøst trak sin andel i samtidens opdagelse tilbage til fordel for Fox Talbots sag."

Overskriften var:

"Nogle forklaringer af den fotografiske tegningskunst. Processen hvorved naturen kan skildre sig selv uden hjælp af kunstnerens pensel".

"Jeg foreslog at sprede et tilpas lag af sølvnitrat ud over et stykke papir og derefter at sætte papiret ud i solen, efter at have placeret en genstand foran, som kastede en veldefineret skygge. Det lys, som påvirker resten af papiret, vil naturligvis gøre dette sort. Hvorimod den del, der er i skygge, vil bevare sin hvidhed. Således forventede jeg, at en form for genspejling, eller billede, ville blive dannet og til en vis grænse ligne genstanden det stammer fra".

Denne idé var ikke ganske ny. Der havde tidligere været gjort forsøg på at lave billeder, udelukkende ved den kemiske reaktion af lys på en bestemt genstand. Men disse forsøg var ikke lykkedes, fordi de der eksperimenterede, Thomas Wedgwood og Humphrey Davy (1778-1829),

ikke var i stand til at fiksere deres billeder. Fox Talbot stod overfor det samme problem. Han siger:

“Jeg forventede, trods alt, at det ville være nødvendigt at bevare et sådant billede i en mappe og kun vise det frem i lyset fra et stearinlys for hvis det skete i dagslys, ville den samme proces, som skabte billedet, ødelægge det ved at gøre resten af papiret sort”.

For at overvinde problemet, vendte Talbot sin opmærksomhed mod at finde en “bevarings-proces”, som ville gøre det eksponerede papir fuldstændig upåvirkeligt for yderligere lys. Efter utallige forsøg, fandt han til sidst en kemisk substans med den ønskede effekt. Men da han offentliggjorde sin opdagelse af “fotografisk tegning”, tilbageholdt han alle detaljer om, hvad substansen var, og hvorledes den skulle bruges. I “Some Account of the Art of Photogenic Drawings”, specificerede Talbot hverken behandlingen af papiret, hvorved det blev gjort lysfølsomt, eller den kemiske behandling, som bevarede billedet.

Han beskrev imidlertid nogle af de påføringer “fotografiske tegninger” skulle have for at lave silhuet-portrætter, kopiering af glasmalerier, billeder formet af sol-mikroskopet, statuer og basrelieffer samt kobberstik. Desuden at lave arkitekturbilleder, landskaber m.m. ved at belyse papiret i camera obscura. Billedet der i første omgang blev opnået med Talbots proces var et negativ, det vil sige, at der er byttet om på lys og skygge. Talbot beskrev hvorledes positivkopier kunne opnås i begrænset mængde.

“Når det negative billede er beskyttet til at modstå solskin, kan det benyttes som objekt for kopiering: og naturligvis bringes til sin oprindelige tilstand”.

Naturligt nok var Talbots videnskabelige venner, som havde hørt hans foredrag om “fotografisk tegning”, mildest talt nysgerrige efter at kende metoden, hvormed papiret blev gjort lysfølsomt, og når billedet var fremstillet, hvordan det blev fastholdt. Som svar angav Talbot følgende i et brev til sekretæren for det Kongelige Selskab, den 21. februar 1839, under “overskriften “En redegørelse for processerne, der bruges ved “fotografisk tegning”:

“Der er anvendtes papir af god fast kvalitet og med glat overflade. Først skal det nedsænkes i en svag opløsning af sølvnitrat. Denne opløsning laves ved at fortynde en mættet opløsning af sølvnitrat 6-8 gange med destilleret vand. Det præparerede er klar til brug når det er tørt. Lysfølsomheden for papiret kan øges ved at gentage processen en eller flere gange”.

Talbots første “fotografiske tegninger” blev fikseret ved at bruge natriumklorid de viser en karakteristisk bleggul tone i højlysene. Imidlertid kunne almindeligt koncentreret kogsalt anvendes. Billeder behandlet på denne måde - tørret og eksponeret af solen, ville gennemgå et farveskifte, de hvide partier blev svagt lilla, hvorefter de ikke var lysfølsomme mere. Talbots eksperimenter viste, at dybden af den lilla tone varierede alt efter den mængde salt som blev brugt i forhold til mængden af sølv.

Det er ret nemt at gentage processen for at lave “fotografiske tegninger”, som beskrevet af Fox Talbot. Resultaterne viser en variation af farver, som er meget vanskelige at fremstille med moderne fotografiske teknikker, og de har hver især deres egen charme. Dette kombineret med en uundgåelig tynd og ufuldstændig sølvnitratoverflade, sikrer at hvert billede bliver et unika. Hvis man vil lave sine egne “fotografiske tegninger”, kan følgende opskrift, baseret på Talbots optegnelser, bruges som en vejledning til at udføre tilfredsstillende resultater, samt som basis for eksperimenter.

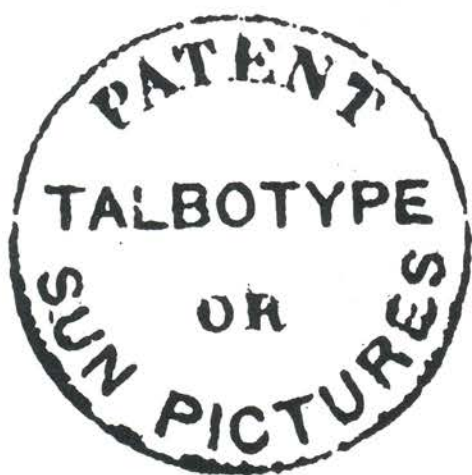
Man skal bruge:

1. Skrive eller tegnepapir af god kvalitet.
2. Almindelig kogsalt.
3. Sølvnitrat. 5 gram rækker til adskillige tegninger.
4. Destilleret vand.
5. Fotografisk trækpapir.
6. En blød børste eller vat.
7. Fremkalderskåle.

Fremstilling af opløsningen:

Opløsning A.

Fremstil en stamopløsning af salt, som grød, i 300 ml. kogt vand. Lad opløsningen afkøle - det overskydende salt vil udkrystallisere sig. Den mæt-

tede opløsning fortyndes 1 til
18 dele vand og er klar til præparering af papiret.

Opløsning B.

Opløs 5 gram sølvnitrat i 40 ml. destilleret vand.

Præparering af papiret.

- a. Vask papiret i rent vand, for at fjerne urenheder fra fremstillingsprocessen.
- b. Dyp papiret i salt-opløsningen, og lad det suge i 2 minutter. Aftør saltpapiret og lad det tørre. (pas på, papiret er skrøbeligt).
- c. I neddæmpet, kunstigt lys, påføres sølvnitrat opløsningen, KUN på den ENE side af papiret. Brug vat eller en blød børste jævnt. PAS PÅ IKKE AT FÅ SØLVNITRAT PÅ HUDEN! HANDSKER OG BESKYTTELSESBRILLER PÅBUDT.

Lad papiret tørre, og det er klar til at blive belyst. Sæt et kryds på den lysfølsomme side af papiret. Sølvnitratet forbinder sig med saltet "og danner en overflade af sølvklorid, som er meget lysfølsom. På en solrig dag vil papiret blive næsten sort på mindre end 5 minutter. Det anbringes i lystæt æske indtil det bruges. For at lave en "fotografisk tegning" af f.eks. et blad - placeres det enten under glas eller i en kopiramme, i kontakt med den lysfølsomme side af papiret. Papiret belyses i solen i 20-30 minutter. Når det er tilstrækkeligt belyst, skal papiret anbringes i lystæt æske.

Fastholdelse af billedet:

For at forhindre papiret i at blive yderligere påvirket af lyset, og derved ødelægge billedet, skal det FIKSERES ved en yderligere kemisk behandling. Vask først papiret i rindende vand og dyp det derefter i en kraftig opløsning af salt i et par minutter (brug den ufortyndede forrådsopløsning). Vask igen papiret i vand. Billedet kan nu ses i dagslys, uden at forsvinde, selv om man vil opdage at lyse partier vil få en violet farve, efter yderligere et par timers påvirkning. Hermed har man lavet en "fotografisk tegning", på helt samme måde som Fox Talbot gjorde det for mere end 150 år siden!

Kan man tænke sig et bedre visitkort, indbydelse, takkekort m.m., God fornøjelse - resultatet vil blive vist i Objektiv til jul - hvis nogen vil gøre forsøg.

Litteratur:

Hubertus von Amelnunx:
Die Aufgehobene Zeit. Die Erfindung der Photographie.
Fox
Talbot. ISBN 3 88940 039 6. 1989.

Camera. Sept. 1976, nr. 9:
Sonnenbilder von W.H.. Fox Talbot.

Josef M. Eder: Handbuch der Photographie, bind I. Halle
1932. Fox Talbot.

A.N. Neustrojew: Det videnskabelige universitet i Tartu,
Estland 1969, hvor den største samling af talbotypier
befinder sig udenfor England.

D.B. Thomas: The First Negatives. Science Museum,
London
1964.

D.B. Thomas: Lacock Abbey. National Trust 1977.

Fotografi

- nej, tak!

Teater- og kunstanmelder Jens Kistrup

Onsdag den 15. september indvies Det Nationale Fotomuseum i Det kgl. Bibliotek. I den anledning præsenterer vi en række artikler om billedsamlingens opbygning og historie. Forfatteren Jens Kistrup indleder med en ironisk appel som fik en vis indflydelse på det videre hændelsesforløb.

Søndag den 11. juni 1978, publicerede Berlingske Tidende denne manende appel til daværende kulturminister Niels Matthiassen og landets førende kunstelite. Vi takker for at måtte bringe indlægget, som har været med til at gøre fagområdet fotohistorie, til en del af vor kulturarv på linie med andre lande i Europa, Amerika og Østen

Det ny Statens Museum for Fotografi - Fotosiana - åbner i næste måned. Museet viser det professionelle fotografi, dets udvikling fra daguerreotypiet til i dag. Det rummer desuden en fyldig repræsentation af berømte internationale fotografer fra fortid og nutid.

Danmark får nu sin første professor i fotografiets historie, sociologi og æstetik. Han hedder Klaus T. Fobi. Gyldendal udgiver til efteråret en mediekritisk analyse "Fotografiets filosofi". Professor ved RUC, cand.phil Tove Fø drøfter heri bl.a. problemet: Er fotografiet kunst? Og hun redegør for de måder, hvorpå det fotografiske billede bestemmer vor opfattelse "af omverdenen, vore sociale relationer, vor sans for virkeligheden.

En doktordisputats om det danske portrætfotografi 1900-1940 forsvares om få dage ved Københavns Universitet.

Doktorranden, magister i kunsthistorie F. Otto har baseret sin afhandling på en systematisk gennemgang af en række fremtrædende fotografers arbejder -bl.a. Julie Laurberg og Gad, Holt og Madsen, Peter Elfelt, Kehlet, Stella Nova og Polyfoto. Louisiana planlægger en ny fløj - Mørkekammeret - der udelukkende vil være hellet det eksperimenterende avantgarde-fotografi.

Fælles for alle disse nyheder er, at de er falske. Og der vil nok gå mange år, før de bevæger sig ind i realiteternes verden. Et fotografisk-museum, en videnskab om fotografiet som kunst, udtryks-

form og kommunikationsmiddel - det lyder som den naturligste ting af verden. Men såvidt vides har hverken Kulturministeriet eller universiteterne planer i den retning. Et par numre på Teknisk Museum, et lektorat ved Kunstakademiet - det er hvad vi kan svinge os op til.

Hvad man gør for den "fine" billedkunst - maleri, skulptur, grafik - drømmer man ikke om at gøre for den populære billedkunst, den, der via aviser, bøger, film, fjernsyn og ad talrige andre kanaler henvender sig til alle simpelt hen alle. Det er både sært, sindsygt og skadeligt, at fotografiet i den grad er blevet stedbarn. En forklaring er, at området er så varieret og uoverskueligt, at forskningen ikke aner, hvor den skal begynde. En anden forklaring er, at interessen for fotografiet traditionelt koncentrerer sig "om det fotografiske dokument" - de fotografiske samlinger på Det kgl. Bibliotek og andre steder opfattes fortrinsvis som personal- og lokalhistorisk kildemateriale. Og når videnskaben endelig har underkastet fotografier en nærmere analyse, har den haft en kilde- eller ideologikritisk karakter. Dertil kommer så endelig, at fotohistorien - også er amatørfotografernes historie. I hvert fald må man tage hensyn til det enorme fotografiske materiale, hvis eneste formål er at fastholde familiens og bekendtskabskredsens liv i hverdag og fest. Og hvordan få bragt en slags systematik i disse milliarder af private og individuelle billeder?

Hvad er fotografiet?

En kunst? Et sprog? En voveur? Et neutralt medium, der kun "er", hvad det afbilder og videregiver? En kannibal, der æder alting op? En tyrant, der forhindrer os i at se med vore egne øjne? Fotografiet er alt dette og endnu noget mere. Et middel til at tilsløre og afsløre, forvrænge og gengive virkeligheden. Et stykke legetøj, enhver idiot

"Kunsten kan vi overkomme. Den langt større og langt farligere visualiseringsproces, fotografiet for mere end et århundrede siden satte i gang, beskæftiger vi os ikke med – og véd af den grund næsten intet om. Det er det aller farligste ved fotografiet.

kan betjene.

Fotografiets område er lige så enormt, som dets omrids er uklare. Snart lyses det i kuld og køn – som i udstillingen

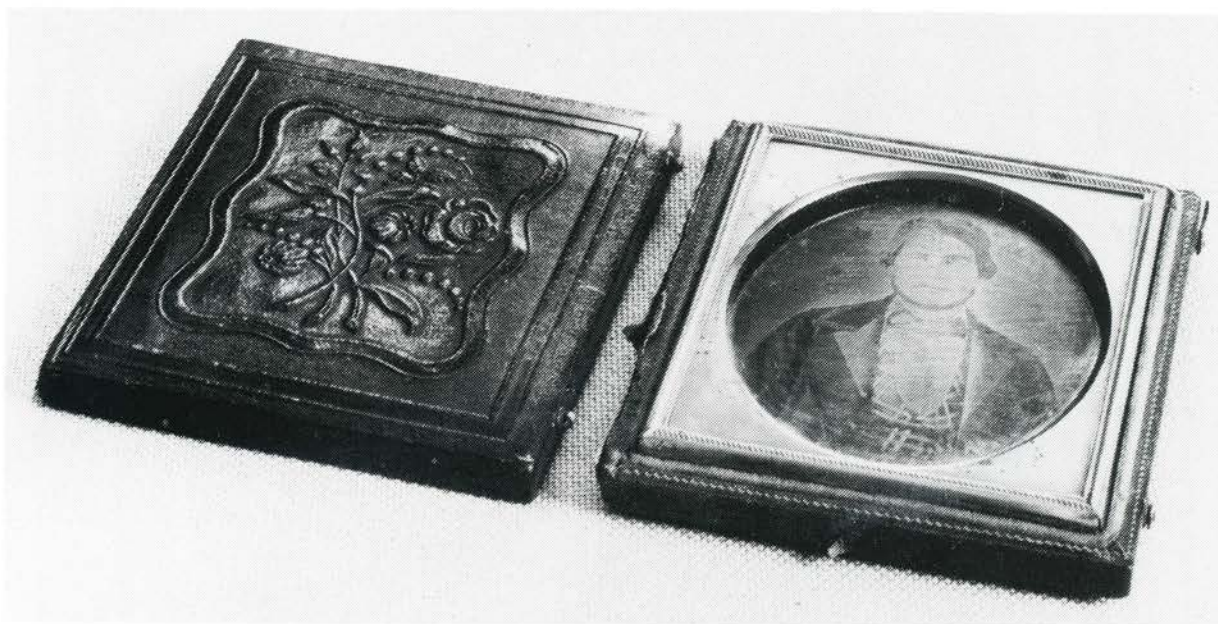
Family of Man, snart er det bare en brugs- og nyttegenstand, som man rask væk ignorerer, hvor vidt rækkende dets betydning end kan siges at være. Hvis vi i stigende grad oplever verden visuelt, er det frem for noget fotografiets skyld. Og alligevel diskuterer vi kunst, kunstmuseer, kunstpolitik, som om der ikke var andet i verden. Imens breder fotografiet sig. Trænger ind overalt, be-

hersker os alle, hvad enten vi ønsket det eller ej. Fint eller mindre fint, det er der, overalt.

Kunsten kan vi overkomme. Den langt større og langt farligere visualiseringsproces, fotografiet for mere end et århundred siden satte i gang, beskæftiger vi os ikke med – og ved af den grund næsten intet om. Det er det allerfarligste ved fotografiet. Det betragtes stadig som en opkomling, forvist fra det gode selskab. Officielt hører det ikke med til kulturen. Hvor længe endnu Kulturminister Niels Matthiasen?

Min oldefar var guldgraver

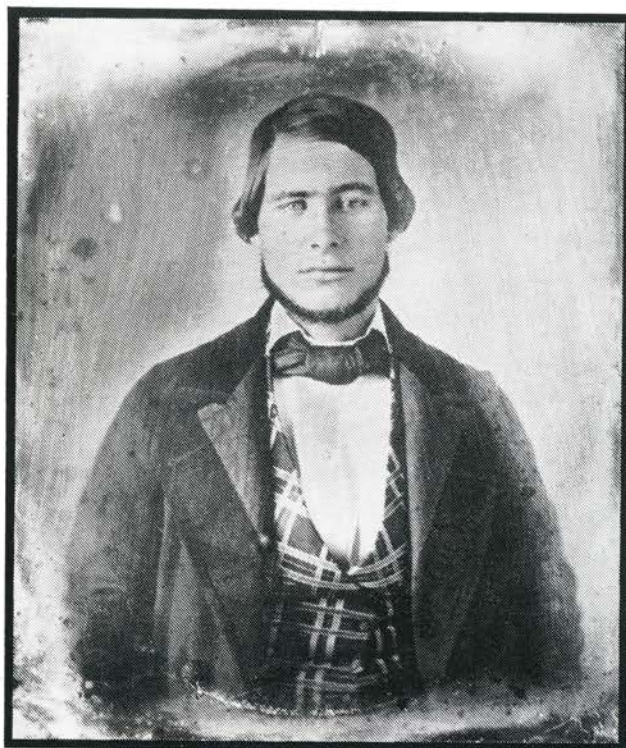
Dorte Pedersen

Daguerreotypiet i sin læderkassette - nu slidt fra hinanden. Der er rødt fløj på undersiden af låget.

Min oldefar Niels Hansen Hein (1826-1902) voksede op i Dragør og blev meget naturligt sømand. Han sejlede på verdenhavene og nåede bl.a. til San Francisco. Om han havde hørt om de store guldfund inden han rejste hjemmefra, eller om det var en pludselig indskydelse, at han fik den idé at grave guld ved ingen i dag, men han afmønstrede og drog mod guldejerne, som lå ca. 100 km fra byen. Han fandt guld, men på vej tilbage mod havnebyen blev han syg, og hans rejsefæller troede ikke der var mere håb for ham, så de tog hans guld. Oldefar kom sig, foruden livet havde han en bred ring af fint blødt guld - og et daguerretypi.

Det var først i 1850'erne dette foregik, hvilket passer godt med at man lavede daguerreotypier længere i Amerika end i Europa. Sølvpladen er monteret i en meget fin læderkassette, som man ofte ser andre daguerreotypier fra Amerika. Man plejer at sige at amerikanerne polerede deres sølvplader med megen omhu, men dette er nu noget ridset og stribet. Jeg forestiller mig at en omre-

Oldefar Niels ca. 1851.

Den omrejsende daguerreotypist Batchelder befandt sig midt i guldgraverbyen, hvor Niels Hein søgte lykken. Batchelder stående i sin "Daguerrian Saloon Wagon" ca. 1851. Bemærk ovenlysvinduet - dette har været nødvendigt for at få lys nok til de lange eksponeringer. 1/4 plade daguerreotypi. Samling: The Oakland Museum.

jsende fotograf, som vi kender det så godt her-hjemme fra, har taget chancen for hurtigt at tjene penge og slået sig ned i guldgraverlejr for en tid. Guldgraverne havde pludselig penge, så der har nok været kø hos fotografen - der har næppe været tid til at pudse og polere.

Desværre er daguerreotypiet med tiden blevet noget anløbet fra kanterne. Min far, som havde arvet både ringen og billedet, var ked af dets udseende, han huskede det som fint og rent, så han bad os så mindeligt om at prøve og rense det. Vi søgte råd i bøger og fandt at det kunne renses med cyankalium. Det er jo en ret skrap gift, som ikke uden videre kan købes, vi søgte politiet om tilladelse til at erhverve 6 gram cyankalium, det var hvad der stod i opskriften, at vi skulle bruge - tilladelsen blev givet. Så begyndte kvalerne først rigtigt, et stort laboratorium her i byen havde "rent" cyankalium, men jeg kunne kun få 100 gr., "og hvad skulle jeg så gøre med de 94 gr.",

spurgte jeg dumt. "Ja - det kan bare stå på en hylde, så bliver det med tiden uskadeligt". Jeg takkede nej og prøvede flere andre steder med samme resultat. Til sidst fandt jeg et apotek, der havde cyankalium indstøbt i voks - her fik jeg så mine 6 gram.

Vi rensede billedet efter opskriften og det blev meget flot, det er det endnu 25 år efter. Jeg har arvet det efter min far, hvilket gør det til et sandt familie-klenodie. Senere har jeg set konservatorer bombardere daguerreotypier med brintatomer i et lufttomt rum, det er en meget bedre metode, man fjerner nemlig noget af sølvet med cyankalium.

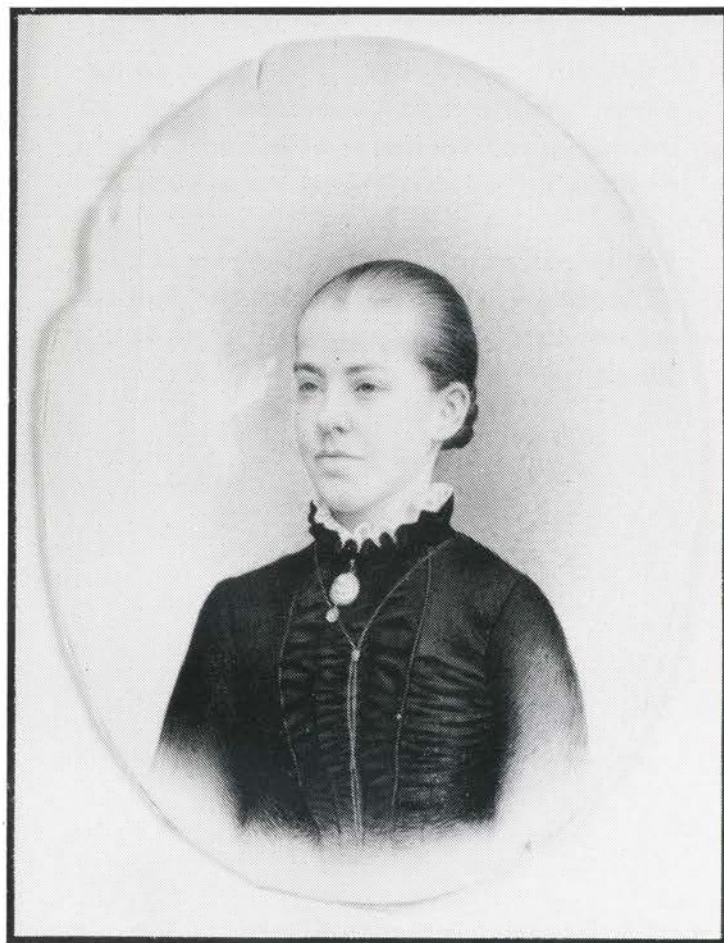
Min oldefar kom hjem igen til Danmark, var en tid i flåden, fandt så en Dragør-pige, som han giftede sig med, hun aftvang ham det løfte, at han ikke mere ville tage på søn, derfor slog han sig ned som købmand i Dragør og min far har som barn hørt hans historie igen og igen.

- endnu et familiebillede

Dorte Pedersen

Min mormor som 12-14 årig.

"At en kinamand ikke kunne forestille sig en ung pige uden skæve øjne og gul teint, er egentlig en charme mere".

Nogle familie billeder hænger på vore vægge, man går dagligt forbi uden egentlig at se dem, men engang imellem standser man op og lader dem fortælle den ældgamle historie, som man kender så godt.

I mit barndomshjem hang i al den tid jeg kan huske, en lille elfenbensplade med et påmalet portræt. Nu hænger den på min væg, og jeg vil prøve at huske at fortælle mine børnebørn historien, så de engang, når billedet bliver deres, kan give historien videre.

Min mormors far sejlede som maskinmester på langfart i mange år, og engang må han have haft et visitkortbillede med sig af min mormor som purung. I Kina traf han en maler, som tilbød at male miniaturebilleder efter forlæg.

Visitkortbilledet kom op af lommen, og maleren lavede en næsten tro kopi. Billedet blev malet på en ganske tynd elfenbensplade. Pladen er stadig meget smuk gullig-hvid, har ganske vist en lille revne, men selve maleriet er uforandret, medens visitkortbilledet er bleget lidt. At en kinamand ikke kunne forestille sig en ung pige uden skæve øjne og gul teint, er egentlig en charme mere.

I min mors gemmer fandt jeg senere visitkortbilledet af mormor, hun er ca 12-14 år på billedet, og da hun er født i 1867, må maleriet være lavet omkring 1880.

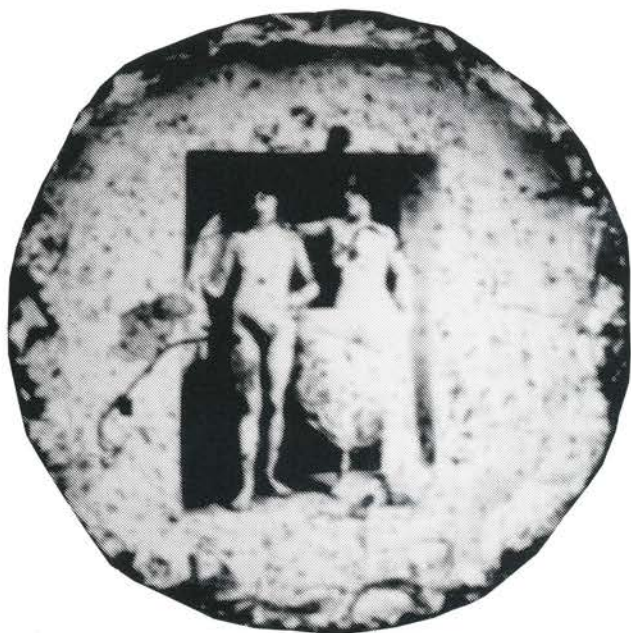
Stanhopes endnu engang....

Poul Ruggaard Porse

Berigtigelse:

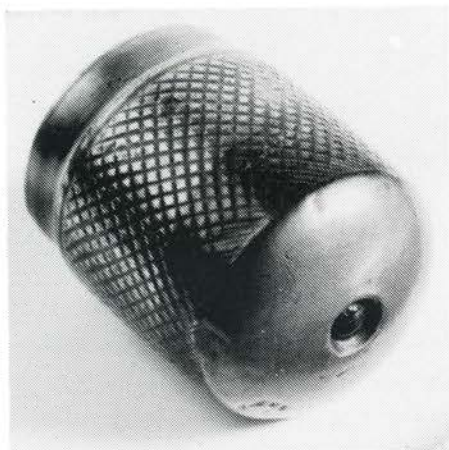
I Objektiv nr. 82. dec. 1998 havde en annonce vedrørende stanhopes ved en beklagelig redaktionel fejl forvildet sig ind i en foranliggende artikel om samme emne:

Fundet af den usædvanlige annonce er gjort af nedennævnte forfatter, hvis artikel om emnet rettelig skulle have haft følgende udformning:

Selv om det var småt....

Foto: Poul Pedersen

Den nubrede kobberkappe.

For nylig har jeg erhvervet en stanhope, der som så mange andre af slagsen har indlagt et miniaturefoto af et par nøgne damer. Stanhopen er måske på et andet punkt lidt usædvanlig, idet indfatningen formentlig består af horn, hvori en kunstdrejer har lavet gevind. Udvendig er det så beklædt med en tynd kappe af kobber, som er nubret for at lette på- og afskrubningen. Man kan kun gætte på, hvad den oprindelig har været skruet på, men mon ikke det har været en ganske slank og elegant ligerettet spadserestok af den slags, som varietéoptrædende i tidligere tid gjorde brug af. I Aarhus Stiftstidende den 9. december 1883 ses følgende redaktionelle omtale:

— En lille Julenyt af særlig local Interesse har Boghandler H. Olaf Hansen bragt i Markedet, nemlig en net Penneholder af Been, hvori findes to microscopiske Prospector af Aarhus. Disse Billeder, der ere udførte i Paris, ere særdeles tydelige og gode, og da Penneholderen sælges for 50 Ø., kan den uden Tvivl vente mange Kjøbere. Der kan faaes Penneholdere deels med Ryesgade og Domkirken, deels med Toldboden og Kystveien.

Aarhus Stiftstidende 9. december 1883.

- En lille Julenyt af særlig local Interesse har Boghandler H. Olaf Hansen bragt i Markedet, nemlig en net Penneholder af Been, hvori findes to microscopiske Prospector af Aarhus. Disse Billeder, der ere udførte i Paris, ere særdeles tydelige og gode, og da Penneholderen sælges for 50 Ø., kan den uden Tvivl vente mange Kjøbere. Det kan faaes Penneholdere deels med Ryesgade og Domkirken, deels med Toldboden og Kystvejen.

Det er vel ikke så almindeligt med topografiske billeder i stanhopes, men man har altså kunnet sende emnerne til Paris, hvor man så har nedfotograferet disse og indlagt dem i penneskaffer eller andet.

Kære medlemmer af
Dansk Fotohistorisk Selskab

Landsmøde & Generalforsamling

Lørdag d. 17. april 1999

på
Værksteds- og kulturhuset
Badstuen, Østre Stationsvej 26, 5000 Odense C

Program

10:30	Formanden byder velkommen
Herefter kan medlemmerne opstille "loppevarer"
10:40	Det store loppemarked begynder
12:30	Middagspause
14:00	Generalforsamlingen begynder
Dagsorden se nedenfor
Anvisningssalget begynder umiddelbart efter
generalforsamlingen
17:00	Forventet afslutning
-

Dagsorden

1. **Valg af dirigent**
2. **Formandens beretning**
3. **Kassererens beretning**
4. **Redaktørens beretning**
5. **Indkomne forslag**
Forslag skal være formanden i hænde senest:
den 3. april 1999
6. **Valg til bestyrelsen**
Følgende medlemmer ønsker ikke genvalg:
Andreas T. Mørch og Niels-Ove Rolighed
Bestyrelsen foreslår Svend Erik Jeppesen
og Leif Germann Jensen.
Flemming Berendt og Sverre Hugo modtager genvalg.
7. **Valg af revisorer**
Henri Mæhle, Lars Schönberg-Hemme modtager genvalg.
8. **Fastsættelse af kontingent**
Bestyrelsen foreslår uændret kontingent.
9. **Eventuelt**

Dansk Fotohistorisk Selskab

Regnskab 1998

Tårs 14. marts 1998.

●Indtægter		
Kontingenter		101.230,00
Renteindtægter		349,61
Annonceindtægter		4.000,00
Løssalg af Objektiv m.m.		160,00
Anvisningssalg		14.463,00
Tilskud og sponsorater		0,00
Diverse		737,50
●Indtægter ialt		●120.940,11
●Omkostninger		
Objektiv	72.721,07	
Kontor, porto m.m.	20.243,81	
Telefon	7.672,31	
Kørsel, rejser	11.066,29	
Gaver, møder m.m.	9.855,59	
Diverse	2.363,73	
●Omkostninger i alt	●123.922,80	
●Resultat	●2.982,69	
Aktiver		
Kasse	468,25	
Giro	28.375,93	
Jyske Bank	30.657,19	
Udlæg	2.500,00	
Debitorer	2.500,00	
Aktiver i alt	●64.501,37	
Passiver		
Formue pr. 31.12.1998		5.072,02
Skyldig moms		1.088,27
Skyldige omkostninger		34.646,08
Næste års kontingent		23.695,00
Passiver i alt		●64.501,37

Lars Schönberg-Hemme
Revisor

Henri Mähle
Revisor

Anvisningssalgsslisten til lørdag d. 17.4.1999

Anvisningssalgseffekterne sælges som beset, og Dansk Fotohistorisk Selskab påtager sig intet ansvar for eventuelle fejl og mangler og den anførte tilstandsbetegnelse. Køber og sælger erlægger hver 12,5% til D.F.S. Der afregnes kontant på stedet med såvel køber som sælger. Kredit gives kun til medlemmer, der ikke er til stede ved anvisningssalget. Ved kommissionskøb vil effekterne blive sendt pr. postoprævnning. Den, der afgiver bud for trediemand hæfter for budet. Medlemmer kan indsende bud pr. telefon eller skriftligt til til anvisningssalgsslederen: **Niels R. Jensen, Rygårds Alle 33A, 2900 Hellerup. Tlf. 39620962**

Nr.	Beskrivelse	Stand	Limit	H.slag
1	Ricoh auto half, 2,8/25, lille bule på siden, ellers OK.	C		
2	Agfa Ambi Silette, Color Ambion 4/35	B		
3	Fotomagasinet 1955-56-57 i 3 samlebind			
4	Voigtländer VSL 1, Color Ultron 1,8/50. Lysmåler ?	B		
5	Agfa Karat, Igestar 6,3/55, sort 1938.	C		
6	Fotax Flexo, bakelit, 2 øjet refleks 3x4	A		
7	Stor solid alu-fotokuffert			
8	Akarelle, Xenar 3,5/50. Hæmværk sløv, m. B taske	B		
9	Nikkortmat FT crome, Vivitar 2,8/35.	B		
10	"Den blufærdige fotograf" af Jock Carroll, paperback.			
11	Pilot 6, refleks 6x6, Anastigmat 4,5/75 i taske.	D		
12	Contessa Nettel			
13	Bolex Paillard C8, 2x8mm optager.			
14	Minox 110 S.			
15	Trækamera 14x18 cm, uden optik, bælg defekt.			
16	Fotax Flexo, 2 øjet bakelit.			
17	Refleks Korelle, kamerahus med taske.			
18	Voigtländer Vito Automatic.			
19	3 stk. Agfa kameraer: Optima, Optima I og Optima Ia.			
20	Zeiss Ikon Mess Ikonta, Novar 3,5	B		
21	Zeiss Ikon Ikoflex, Novar 3,5	B		
22	Pentax MV, SMC 3,5/35	A/B		
23	Pentax MX, SMC 2,0/50	A/B		
24	Kodak Retina Refleks, Xenon 2,0	C		
25	3 souvenir kameraer			
26	Ricoh Auto 35	A/B		
27	Ricoh 500 målesøger	B/C		
28	Voigtländer Vito B, Skopar 3,5	A/B		
29	Praktica LTL, Zeiss Pancolar 1,8	A/B		
30	Goerz, original Box Tengor 6,5x11	A/B		
31	Ricoh Auto 126	A/B		
32	Petri Computer 35, med B taske	A		
33	Rodekasse			
34	Dr. Paul Wolff: "Meine Erfahrungen mit der Leica"			
35	Leica Fotografie, årg. 1951, 54, 57, 58, 61 og 62, indbundet			
36	Kisselbach: Das Leica – Buch			
37	Kodak 35, Kodak Anastigmat speciel 3,5/50, m. B taske			
38	Topcon Uni, UV Topcor 2/53, m. B taske			
39	Altissa Altix, Trioplan 2,9/50, m. B taske			
40	Contaflex Super, Tessar 2,8/50			
41	Carl Zeiss Jena Verra 1, Jena 2,8/50			
42	Exakta Varex IIb, Kilfitt Makro Kilar 2,8/40, m. B taske			
43	Zeiss Ikon Baby Tengor, Goerz Frontar, m. B taske			
44	Retina IB type 019, Xenar 2,8/50, m ½ B taske			
45	Retinette IB, type 037, Reomar 2,8/45, m. B taske			
46	Retina Automatic II, type 032, Xenar 2,8/45, m. B taske			
47	Perkeo I, m. B taske			
48	Yashica Electro 35, Yashinon DX 1,7/45, m. B taske			
49	Yashica J 7, Yashinon 1,7/50, m. B taske			

Anvisningssalgsslisten til lørdag d. 17.4.1999

Anvisningssalgseffekterne sælges som beset, og Dansk Fotohistorisk Selskab påtager sig intet ansvar for eventuelle fejl og mangler og den anførte tilstandsbetegnelse. Køber og sælger erlægger hver 12,5% til D.F.S. Der afregnes kontant på stedet med såvel køber som sælger. Kredit gives kun til medlemmer, der ikke er til stede ved anvisningssalget. Ved kommissionskøb vil effekterne blive sendt pr. postoprævning. Den, der afgiver bud for trediemands hæfter for budet. Medlemmer kan indsende bud pr. telefon eller skriftligt til anvisningssalgslederen: **Niels R. Jensen, Rygårds Alle 33A, 2900 Hellerup. Tlf. 39620962**

[illegible]

Fabriksbesøg hos Voigtländer i 1952 & 1959

Sigfred Løvstad

Redaktionen har modtaget mange positive henvendelser vedr. temanummeret om "Voigtländerfirmaets udviklingshistorie. Fhv. fotohandler Sigfred Løvstad beskriver her en dansk indfaldsvinkel til firmaets handelsforbindelser med Danmark i årene efter Den anden Verdenskrigs afslutning i 1945.

Efter krigen

I 1950, første gang efter Den 2. Verdenskrig da den tyske fotobranche etablerede udstilling af fotografisk udstyr, fotokemi m.v. i Köln tog mange danske fotohandlere til Tyskland, trods valuta-mangel, som umuliggjorde indkøb. Men det var spændende at se og opleve hvilke nye produkter, der var fremstillet efter de mange års pause under krigen.

Der var tale om en fællesrejse i bus arrangeret af fotohandlerforeningen. Rejser i vort sydlige naboland var endnu pålagt mange restriktioner, der bl.a. var dikteret af landets opdeling i besættelseszoner. Det var f.eks. ikke tilladt at afvige fra den rejserute der i forvejen var planlagt og godkendt, man måtte ikke opholde sig i landet ud over det tidsrum, hvortil der var givet visum. Strafframmen ved overtrædelse af disse bestemmelser var bøder op til DM 10.000, ja - kunne endog medføre fængselsstraf på op til 2 år!

Den første fotomesse i Köln - navnet "photokina" var endnu ikke udtænkt, omfattede alene tyske fabrikater. Store dele af det vældige udstillingskompleks lå stadig i ruiner efter krigens hærgen. Men den tyske fotoindustri havde været meget ivrig efter at få vist den købedygtige omverden samt hjemmemarkedet, hvad man formåede, så der var i største hast renoveret et antal bygninger. Besøgende kunne de følgende år konstatere at flere og flere lokaler var blevet inddraget til udstilling. Der gik dog mange år inden bygningerne fra før krigen var istandsat og inddraget i fuldt omfang. Senere blev der bygget meget mere til.

1951

Året efter - 1951 - gentog man successen og havde nu indbudt den øvrige fotobranche til at deltage. Man gjorde meget for i fotoproducenternes bevidsthed, at cementere byen Köln som stedet - på

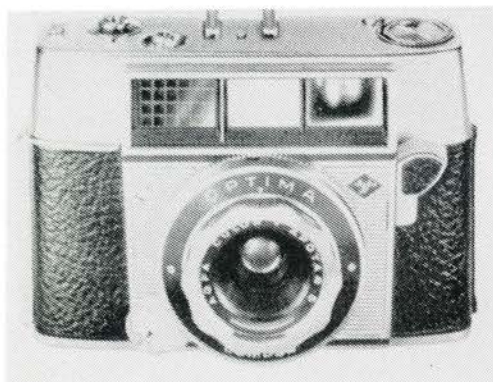
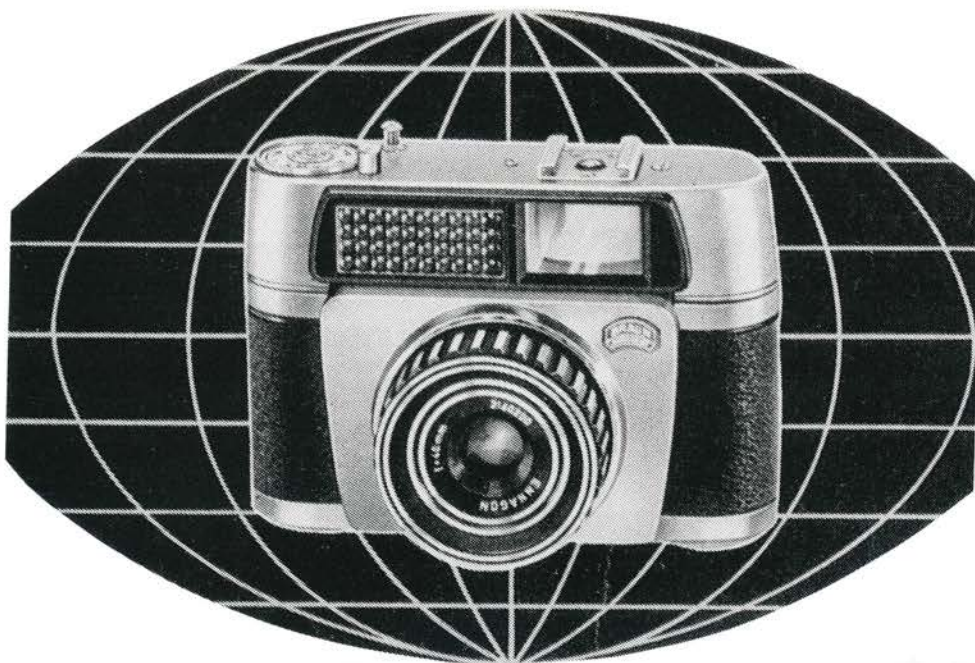
verdensplan - hvor fagfolk burde mødes med passende mellemrum og hvor nyhederne blev præsenteret. Man valgte at kalde begivenheden: photokina. Også i 1952 indkaldte man til photokina, men indså at en årlig messe var i overkanten af det mulige - siden har fotomesserne i Köln været afholdt hvert andet år, med et par undtagelser i 1960'erne, hvor der gik 3 år. Mit eget første besøg på photokina var i 1954, efterfulgt af samtlige photo-kina-messer frem "til 1980. I "1950 og 1952 "deltog bl.a. fotohandlerne Jørgen Gregersen, "Kgs. Lyngby og Peter Vindum, Viborg. Danmarks Fotomuseum har , fra dem begge modtaget billedmateriale. Denne artikel, samt temanummeret om Voigtländer er illustreret med billeder fra denne tur.

Fotohandlernes "Køln-besøg "blev "ofte "suppleret "med fabriksbesøg. I 1952 blev den danske fotohandlergruppe, for første gang, inviteret til

fabriksbesøg hos Voigtländer i Braunschweig. Efter hjemkomsten fik hver enkelt deltager tilsendt et fotoalbum med billeder fra fabrikken, suppleret med aktuelle billeder fra besøget ledsaget af et venligt brev. Heri beklagede man bl.a. at valuta situationen endnu ikke gav mulighed for samhandel, men alle håbede på en snarlig normalisering. Direktionen hos Voigtländer gjorde sig klar til at genoptage handelsforbindelsen med Danmark. Det "skete året "efter ved "indgangen til "1953, da valutarestriktionerne blev ophævet her i landet.

1959

I september 1959 "arrangerede firmaet Gevaerts Generalagentur A/S en tur til firmaets fabrikker i Belgien som gæster. Turen foregik i deltagernes egne biler. Rejsen omfattede også et besøg hos Voigtländer i Braunschweig, hvis agentur var under samme importør. Jeg deltog i disse besøg. Hos

Samling: Danmarks Fotomuseum.

*Dynamatic - 1959.
Lanthar 2,8/50. Prontomat S.*

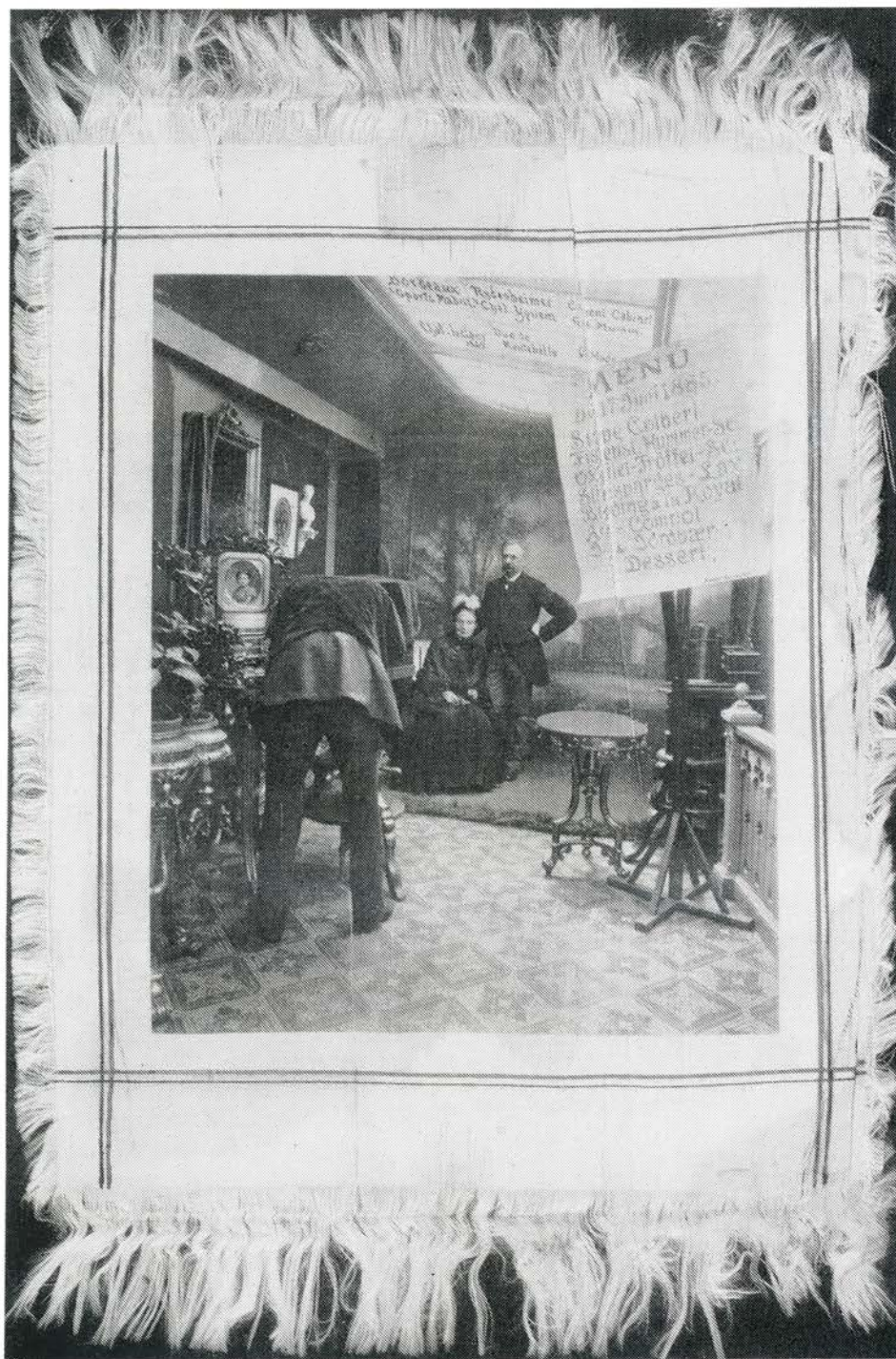
Voigtländer var hensigten ikke blot at orientere de danske fotohandlere om fabrikkens produkter. Det var i lige så høj grad firmaets hensigt selv at blive orienteret, måske endda inspireret m.h.t. hvilke veje vi måtte mene at udviklingen ville eller burde gå i fremtiden. Man havde arrangeret et seminar!

Jeg husker at firmaets teknikere og designere fremviste en lang række konkurrerende fabrikater. Alle disse kameraer var forsynet med fastnittede numre og mærket: "Voigtländer Eigentum". Firmaet Carl Brunn i Nürnberg og Agfa Kamerawerk i München havde kort tid forinden i tæt løb lanceret hver deres bud på det man dengang forstod ved et "automatisk" kamera, med henholdsvis Braun Paxette og Agfa Optima. Voigtländers egen version viste sig at være lige på trapperne: Dynamatic. Var det sådan noget kunderne ville have? Hele denne problematik blev indgående drøftet og vore værter har formentlig/forhåbentlig fået nyttig inspiration.

Compurlukker/spaltelukker problematikken

I temanummeret om Voigtländer, kommer Niels Resdal Jensen ind på dette i afsnittet "Kamera & objektiv produktion". Hvor stor en plads problematikken compurlukker/spaltelukker i énøjede kamerakonstruktioner har haft hos konstruktører og beslutningstagere i den tyske fotoindustri dengang, kan vi ikke vide. Japan udgjorde endnu ikke nogen som helst trussel for den tyske fotoindustri, der anså sig for nærmest urørlig på området. Andre konkurrerende fabrikater af énøjede reflekskameraer benyttede også centrallukker sammen med udskiftelig optik. Dette var gældende for f.eks. Zeiss og Kodak, så konstruktionens muligheder, eller mangel på samme, var der jo nok ikke så mange der har kunnet, eller haft grund til at stille spørgsmålstejn ved dengang. I øvrigt havde man både Exakta, Praktica og Alpa fra Schweiz, alle udstyret med spaltelukker.

Museumsklenodie

Hvem der skal fejres, den fotograferende fotograf, eller hans kunde, ægteparet, vil næppe blive opklaret: men sunde spise og drikkevaner har man haft - afslører menukortet fra 1885.

Fotografiet er overført på det fineste silkestof som måler 26 x 17 cm. Hvem der har fremstillet det er også en gåde. Til gengæld vil hr. Ernst Bojesen, med sin signatur, godt vedkende sig det smukke menukort. Den sjældne gave blev givet til museet af Tune Laug i anledning af Danmarks Fotomuseums 10-års jubilæum i 1994.

Kendte danskere

Poul Pedersen

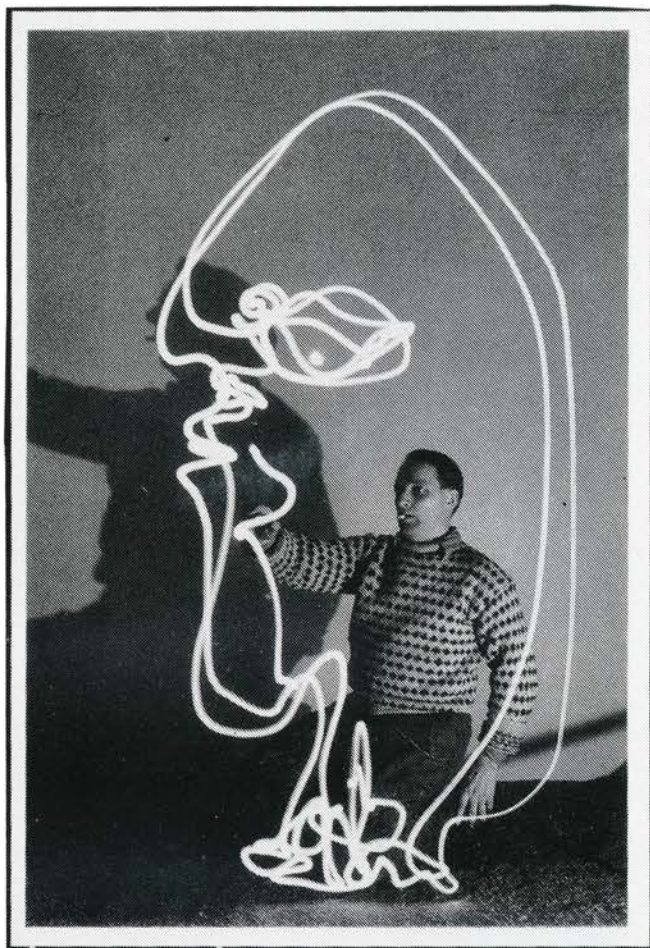
Herman Stilling nævner i sit forord nogle enkelte personer, som ligger ham stærkt på sinde, og disse bemærkninger kan passende bruges som billedtekster:

I 1996 udsendte Postvæsenet en serie postkort af kendte danskere. Ideen til denne udsendelse stammede fra kunstneren Herman Stilling, der desværre ikke nåede at se sin idé realiseret, han døde 21. februar 1996, 71 år gammel.

Jeg havde lidt forbindelse med Herman Stilling året før, i anledning af et af mine fotografier af Asger Jorn, som han havde fundet i Det kgl. Biblioteks Billedsamling. Han var interesseret i om der var en anden optagelse, som bedre lod sig indpasse i postkortformatets 10,5 x 15,5 cm, idet han - meget fortjenstfuldt - ikke gerne ville beskære fotografierne. Jeg havde tre forskellige, hvor Jorn tegnede med lys, og Herman Stilling valgte et, hvor Jorn, som en anden Aladdin, sidder med lampens ånd.

Serien er på 55 fotografier. I et forord, indlagt i den emballage, som indeholder hele serien, skriver Herman Stilling:

I flere år har jeg samlet på fotografier af kendte danskere, som betød noget for mig. Der kom så en dag, hvor jeg opsøgte Det kgl. Biblioteks samt avisernes billedsamlinger. Og jeg købte løs, for nu havde jeg fået den idé, at jeg ville lave "en Danmarkshistorie af sort/hvide fotografier. Jeg begyndte med den store billedhugger Bertel Thorvaldsen, thi han er sandsynligvis den første, der blev fotograferet i Danmark, i 1842 - og kun én gang. Da jeg spurgte efter Søren Kierkegaard, fik jeg at vide, at han ikke fandtes på fotografi. Dette rystede mig, eftersom han først døde i 1855. Han var måske ikke forfængelig som H.C. Andersen, der lod sig fotografere mindst 70 gange (1). Da andre af mine helte også havde undgået fotografens linse, blev jeg klar over, at jeg ikke kunne lave en fotografisk samling af Danmarkshistoriens mænd og kvinder. I stedet blev det til en lystvandring, fra Thorvaldsen til Danmarks Frihedsråd - ialt femoghalvtreds fotografier. I valget mellem personer besluttede jeg mig for de portrætter, der var bedst fotograferet.

Asger Jorn tegner med lys - som Aladdin med lampens ånd. Fotograf: Poul Pedersen.

Herman Stilling omtaler herefter en række af de mennesker han har valgt, og som har ligget ham særligt på sinde, og han fortsætter:

"Måske er der nogle, De ikke kender, kære læser, men spørg da blot Deres forældre eller andre i familien, og der vil gå et lys af glæde over deres ansigter, og de vil kunne fortælle mange historier. Tanken har lige fra begyndelsen været, at fotografierne skulle fremstilles som postkort. Nu kan De købe et kort af Niels Bohr, fru Heiberg, Kaj Munk eller Liva Weel og sende en hilsen til venner og bekendte i ind- og udland. Endvidere kan De få et album, hvor postkortene kan sættes ind i kronologisk orden. Men husk til sidst, at der findes ikke nogen større glæde end at sende eller modtage et postkort".

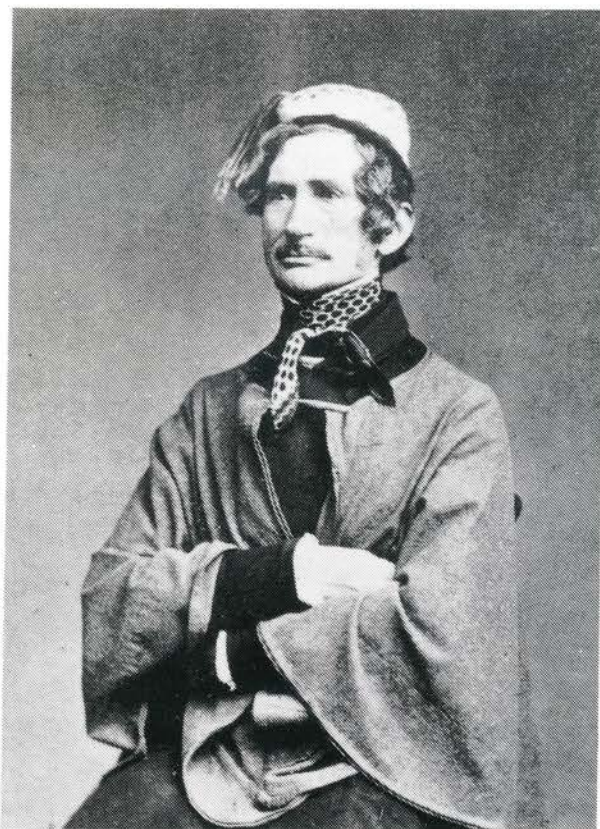
"Og et vidunderligt billede af Asta Nielsen som hattedame. Fotograf ukendt".

"Den "bedste "af" "Skagens-malerne, "Anna "Ancher, "må repræsentere dem alle". Fotograf ukendt.

"Den smukke Emma Gad, hvis bog Takt og Tone har lært mig, hvordan jeg bør opføre mig". Fotograf: Julie Lauerberg.

"Den modigste mand, der har levet i Danmark, general Christian de Meza, manden der gav ordre til, at hæren i 1864 skulle trækkes tilbage op gennem Jylland - for ikke at blive slagtet af en talmæssigt overlegen fjende". Fotograf: Rudolf Striegler.

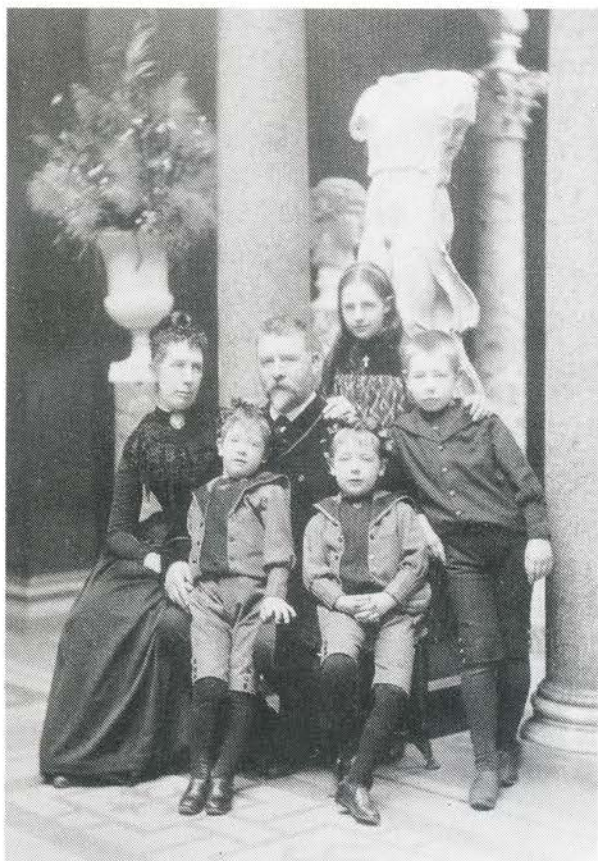
Grevinde Danner (1815-1874) og Frederik VII (1808-1863). Fotograf: ukendt.

"Christian X på sin hest, som jeg selv har set ham engang".
Fotograf: ukendt.

"Min barndomshelt, statsminister Thorvald Stauning, hilser på Martin Andersen Nexø". Fotograf: ukendt.

Brygger Carl Jacobsen (1842-1914) med hustruen Ottilia og deres børn. Fotograf: Hansen & Weller.

Det omtalte samlealbum har udstansede hjørner på de enkelte sider, beslægtet med et gammeldags visit-kort album, og i forbindelse med det enkelte postkort er der korte og fortræffelige tekster af Mette Winge og Malin Lindgren.

Det er en spændende og god idé af Herman Stilling, hvor man som fotograf glæder man sig over at Stilling har valgt de portrætter der var bedst fotograferet. Samtidig er valgene meget personlige, ud fra Stillings kendskab til personerne, hvad han har hørt eller læst om dem, i andre tilfælde erindringer, der går tilbage til hans skoletid.

Så det er skam, at ideen tilsyneladende ikke rigtig slog an. Udsendelsen af serien skete i forbindelse med Kulturbry 1996, hvor Post Danmark var en af hovedsponsorerne, men det har måske knebet lidt med markedsføringen. Nu er jeg ikke den flittigste gæst på det lokale posthus, men jeg mindes ikke at have set oplysninger om postkortene eller den store plakat med gengivelse af alle 55 postkort, men de kan jo være druknet i det enorme vareopbud der efterhånden fylder godt op i posthusenes ekspeditionsområder. Jeg husker dog at man kunne bestille album og postkort på posthuset, som så blev sendt til Post Danmark.

Det første vi gjorde, da vi havde modtaget album og 2 sæt postkort, var at sætte det ene ind i albumet, hvilket ikke var så nemt endda, da postkortet havde en tendens til at hoppe ud af et af de

udstansede hjørner, ligesom det var ved at komme på plads, og hvis man så ville læse den udmærkede tekst, så skulle man have postkortet ud igen, da halvdelen af teksten stod bag postkortet.

Jeg tror Herman Stilling havde forestillet sig, at man ville begynde at samle på postkortene - ligesom visitkort-billederne i sidste århundrede blev den store dille - og lidt i tråd med Richs- og Ota-Solgryn-billeder. Måske havde det været en god idé, om man havde kunnet købe postkortene enkeltvis på landets posthuse?

PS: Museet for Fotokunst på Brandts Klædefabrik i Odense viste sommeren 1998 et udvalg på 30 af seriens 55 billeder i forstørrelser i deres Boggalleri.

Januar 1999 spurgte jeg Post Danmark om serien stadig var i handelen, men de kendte den ikke længere, den var i hvert fald ikke i deres katalog.

Det lokale Hovedpostkontor Århus kunne oplyse, at de netop havde fundet et restoplag frem af gemmerne og sat det kraftigt ned, så nu kan man, i hvert fald i Århus, få samlealbum og de 55 postkort for kr. 49,95. Det er muligt at andre af landets posthuse har gjort det samme.

Note:

Man har indtil dato registreret ca. 153 fotografier af H.C. Andersen.

DANMARKS FOTOMUSEUM

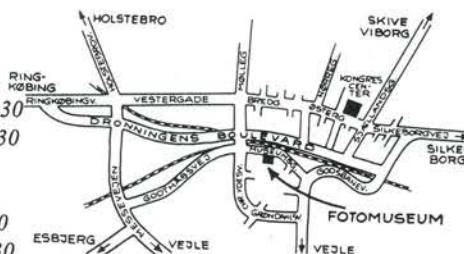
Museumsgade 28, DK-7400 Herning, Tlf. 9722 5322

Åbningstider:
Tirsdag-søndag 12-16.30
I juli alle dage 11-16.30

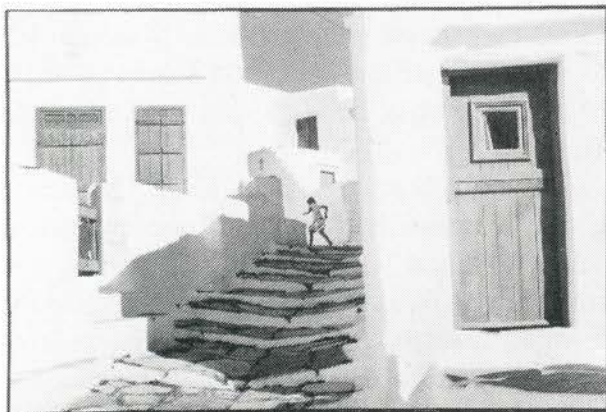
Öffnungszeiten:
Dienstag-Sonntag 12-16.30
Im Juli jeden Tag 11-16.30

Opening hours:
Tuesday-Sunday 12-16.30
In July every day 11-16.30

Fotografen Henri Cartier-Bresson

- på Louisiana

Sifnos, Kykladerne, Grækenland, 1961.

En af dette århundredets betydeligste fotografer, franskemanden Henri Cartier Bressons 90-årsdag bliver i perioden 20. februar - 6. juni 1999 fejret på Louisiana Museet i Humlebæk. Udstillingen er tilegnet de af hans venner, der blev deporteret - og døde - i koncentrationslejren Buchenwald under Den anden Verdenskrig. Denne dystre begivenhed er en skærende kontrast til en stor fotografs smukke, livfulde og fabulerende billeder - et udvalg på 187 stk. vises på udstillingen

Henri Cartier-Bresson blev født 1908 i Chanteloup. Han var oprindelig maler, men et Leica-kamera krydsede hans vej og i 1931 begyndte han at fotografere. Han har engang udtalt at sandheden ligger begravet i hundredelen af sekundet. Cartier-Bresson arbejdede fra 1935 i USA med film, i et samarbejde med en anden berømt fotograf Paul Strand. Senere blev han assistent for filminstruktøren Jean Renoir. Under krigen deltog han i den franske modstandsbevægelse og blev taget til fange, men det lykkedes ham at flygte. I 1947 dannede han sammen med bl.a. Robert Capa, det berømte billedbureau Magnum - som den dag i dag har særstatus indenfor fotografiet. Udstillingen er arrangeret af Musée Européenne de la Photographie, Paris, under navnet Des Européens. Udstillingen har tidligere været vist på Hayward Gallery, London. Det er en usædvanlig samling billeder som her vises frem. En samling "bevægende" fotografier fra århundrede som snart rinder ud. Man vil forhåbentlig valfarte til Louisiana - det er en sjælden inspirerende oplevelse. I sit 91-årige leveår er han travlt optaget af sin tegning og maleri!

Kvindeportrætter Før & Nu

Mogens von Haven

Fogtdals FotoCafé på Østergade i København fortsætter sin interessante Før & Nu udstillinger. Denne gang er temaet: "Kvindeportrætter" - udstillingen kører til og med juni 99.

Portræt-foto er vel slet og ret et fotografisk billede af et menneskes ansigt. Nogle gange er det slet og ret en registrering. Andre gange lægges der en udsøgt ekspertise i fotograferingen. Billedet kan være bestilt direkte hos fotografen og betalt af modellen i dyre domme. I så fald stiller modellen berettigede krav om, at fotografen skal fremstille et portræt, som viser personen så fordelagtigt, som muligt - måske endog ekstra forskønnet i højeste grad, med rynker og andre fejl fjernet og retouchéret så langt teknikken overhovedet rækker.

Liva Wheel fotograferet hos Kehlet ca. 1920.

Denne udstilling viser i højeste grad, at billederne er valgt ud fra et stærkt redaktionelt syn og skøn. Fotografiene spænder fra glamouriserede portrætter f.eks. af vor høje dronning over reportage fotos taget af pressefotografer til politibilleder taget til registrering af diverse kvindelige delikventer. Det er ingen kritik, men en konstatering. Gå på Strøget og se selv. Man kan på udstillingen beskue såvel Hendes Majestæts officielle portræt fra 1990, som et billede af den 17-årige Olivia Valborg Nielsen, som i 1910 fik 1 års forbedringshus for at have ombragt sit uønskede barn i en latrintønde, samt verdens højeste og verdens mindste kvinde fotograferet i København i 1903. Der er også en fin samling af prostituerede, masser af smukke damer. I alt er der 66 numre på galleriet. Næste tema: "Vejret og vi danskere" - Før & Nu.

Henrik M. Jansen: Hugo Matthiessens Marstal og Æreskøbing - fotografet 1921. Format: 20,5x20,5 cm. 128 sider. Stift bind. Forlaget Hikuin 1998. Kr. 120,- Telf: 8666 7666, fax: 8627 2378, eller i boghandelen. ISBN 87-87270-94-3.

Hugo Matthiessen kom til Ærø i 1921 på sin odysse rundt til de danske købstæder. Æreskøbing var primært målet, men det blev kun til 52 optagelser i en af Danmarks smukkeste byer. Vestergade og Søndergade blev de foretrukne optagelsesteder. Mange af hans optagelser er foretaget i de tidlige morgentimer for at undgå uskarpe mennesker på grund af den lange eksponeringstid, men han har alligevel gjort mange undtagelser - heldigvis. Skyer forekommer derimod aldrig på hans billeder. Motiverne er arkitektonisk stramme hvorved de får sin egen poesi og charme. Optagelserne blev foretaget med et "Nellerød-kamera" nr. 320 - belgiske glasplader og kopieret på Mimose-papir. Objektivet var en protar fra det forrige århundrede, med sjæl og uden lukker, hvad har man en hat til?

Bogen er trykt af Ærø Ugeavis Bogtrykkeri APS til ug med hale. Billederne står smukt afbalanceret i lette gråtoner uden at det er gået ud over kontrasten. Man føler sig hjemme i disse omgivelser, ikke fordi det er "old time", men fordi man har fornemmelsen af, at her trives menneskene, godt nok uden træk og slip, men med sjæl og sind i god behold. Er man til nostalgi - så er dette bogen!

Henrik Gjøde Nielsen: Hugo Matthiessens Hals, fotograferet 1916. Format: 20,5x20,5 cm. 47 sider. Stift bind. Forlaget Hikuin 1998. Kr. 80,-, eller i boghandelen.

Det blev sandelig til to bøger (!) i 1998, hvilket skyldes, som skrevet står: "en brette seddel" fra Marius Meldgaard, en ven af Hals Museum. Man havde længe haft ønsket om at kunne publicere H.M.'s fotografier fra Hals - nu bød lejligheden sig.

Efter en grundig beskrivelse af Hugo Matthiessen og det Danmark han levede i præsenteres det beskedne antal fotografier fra byen ved Limfjorden. I forbindelse med billederne får man en saglig historisk beretning om stedernes udvikling og betydning i danmarkshistorien og lokalt. Bogen er trykt i Gandrup Bogtrykkeri Aps, også her har man taget opgaven alvorligt, trykningen er helt i top!

Pierre Bron & Philip L. Condax: The Photographic Flash. A concise illustrated history. 242 sider, stift bind. Udgivet af Bron Elektronik AG, Allschwill, Switzerland 1998. ISBN 3-9521472-0-6. Kr. 601,25. Hother Fotocenter. Telf: 3393 1397. Fax: 3393 9754.

Mogen von Haven

Sent i 1998 udkom en historisk gennemgang af flashens data. Historien om Lynlys - fra magnesiumbombe til elektronflash, udgivet af det store sveitsiske flashfirma, BRON. Bogen har været savnet. Når en gammel pressefotograf gennem de sidste 60 år har været tvangsindlagt til at følge udviklingen, trin for trin, er det velgørende for første gang at kunne få alle detaljer på tryk, især når man både har været personligt impliceret og tilmed dyrker lidt fotohistorie.

Da jeg i 1927 begyndte at interessere mig for at fotografere med den "Dollar-box", min morfar havde sendt mig fra USA til min 10-års fødselsdag, kendte man kun magnesiumbomber. Disse lynlys blev fyret af ved højtidelige lejligheder. De gav et ordentligt brag af et lysglimt, en fed røgsky og en masse støv som lagde sig som et ulækkert gråt lag overalt.

18 år senere, i 1945, debuterede jeg som pressefotograf. I mellemtiden havde man opfundet vacublitzten - en flashpære som kunne tændes elek-

trisk med et lommebatteri. Da ingen kameraer havde en kontakt, så man kunne affyre blitzpæren synkront med lukkeren, gik der en lille fingernem industri i gang med at montere alle mulige afarter af syncrokontakter på alle pressekameraer. Flashpærer var dyre og belastede generalomkostningerne. Pressefotograferne blev eksperter i at bruge forhåndenværende lys og forsøgte at debitere flashpærenes kostpris på fakturarene. Stor ballade på redaktionerne!

Rygterne om de amerikanske elektronflash, som desværre kostede en mindre formue, var tunge og mindre effektive end de gængse flashpærer. I 1949 mødte jeg tilfældigvis ingeniør Mannesmann på en bar i Hamburg. Mennesmannflashen var pionéren, flashens Roll-Royce. Den havde masser af lysstyrke, men den var sandelig også hård at slæbe på i de næste mange år. Jeg købte én til spotpris mod at skaffe firmaet en agent i Danmark. Det blev BICO: jeg ved ikke hvem der idag sælger Mannesmann.

Over de næste dekader udviklede elektronflashen sig i takt med den elektroniske revolution. Der kom store stationære anlæg til atelier-brug som f.eks. fra BRON og i dag sidder der som bekendt en præcist computerstyret miniflash i ethvert kamera, ja man kan købe éngangskameraer med indbygget flash til under hundrede kroner.

Historien om flashen følger som så mange andre nyskabelser krigens historie. Allerede i 1939 fik Harold E. Edgerton en bevilling fra den amerikanske hær til at udforske mulighederne for at producere en elektronflash, som kunne bruges til luftfotos fra en højde på 1000 meter. Den blev faktisk brugt ved D-day i Nordmandiet. Edgerton så også de civile muligheder. Han fik den 26. september 1944 et patent nr. 2.358.796 på en transportabel elektronflash. Patentet var blevet indleveret allerede den 27. december 1941.

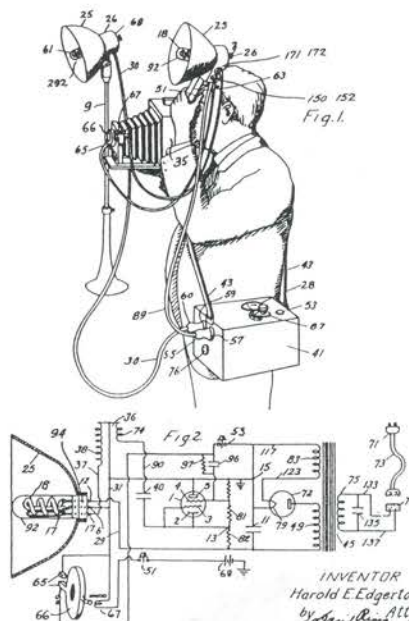
I det helet taget kom Edgerton nok aldrig i pengekø. Hans kreative evner blev også brugt i arbejdet med atombomber, hvor han udforskede mulighederne for at affyre bomberne via forskellige elektriske finesser. Edgerton blev cheffotograf ved atom-prøve-sprængningerne i 1952 ved Eniwetok i Stillehavet.

Sept. 26, 1944.

H. E. EDGERTON
FLASH-PHOTOGRAPHY
Filed Dec. 17, 1941

2,358,796

2 Sheets-Sheet 1

Harold Edgerton's US patent nr. 2.358.796 fra 1944 med transportabelt batteri, flash og to lamper.

„Agfa“- Blitzlicht- artikel

verbürgen einwandfreie
Blitzlichtaufnahmen

„Agfa“-Blitzlicht
(Pat.)
Rauchschwach — Lichtstark —
Rapid verbrennend

„Agfa“-Blitzlicht-
Tabelle
(Patentiert)
Ermittelt mechanisch das
jeweilig erforderliche Quantum
„Agfa“-Blitzlicht

„Agfa“-Blitzlampe
D. R. G. M.
Zuverlässige Zündung für Mengen
bis 3 g — Stets gebrauchsfertig

„Agfa“-Blitzlicht-
Beutel
zum Selbstfüllen mit „Agfa“-
Mittellicht (bis ca. 2 1/2 g)

Bezug durch die

"Agfa- Blitzlicht" — reklame for blitzpulver og eksponeringstabel.

The Photographic Flash er en gedigen research over flashens udvikling fra Fox Talbot's første forsøg på flashfotografi i 1851 til dags dato. Bogen er på ca. 240 sider, fornemt trykt både i engelsk og tysk udgave. En spændende beretning, en konkret samling fakta om flash, værd at indlemme i en samling af vægtig litteratur om fotohistoriske milepæle. I øvrigt henvises til Objektiv nr. 61 s.14-33. Torleif Lindveit: Blitzfotografiens historie.

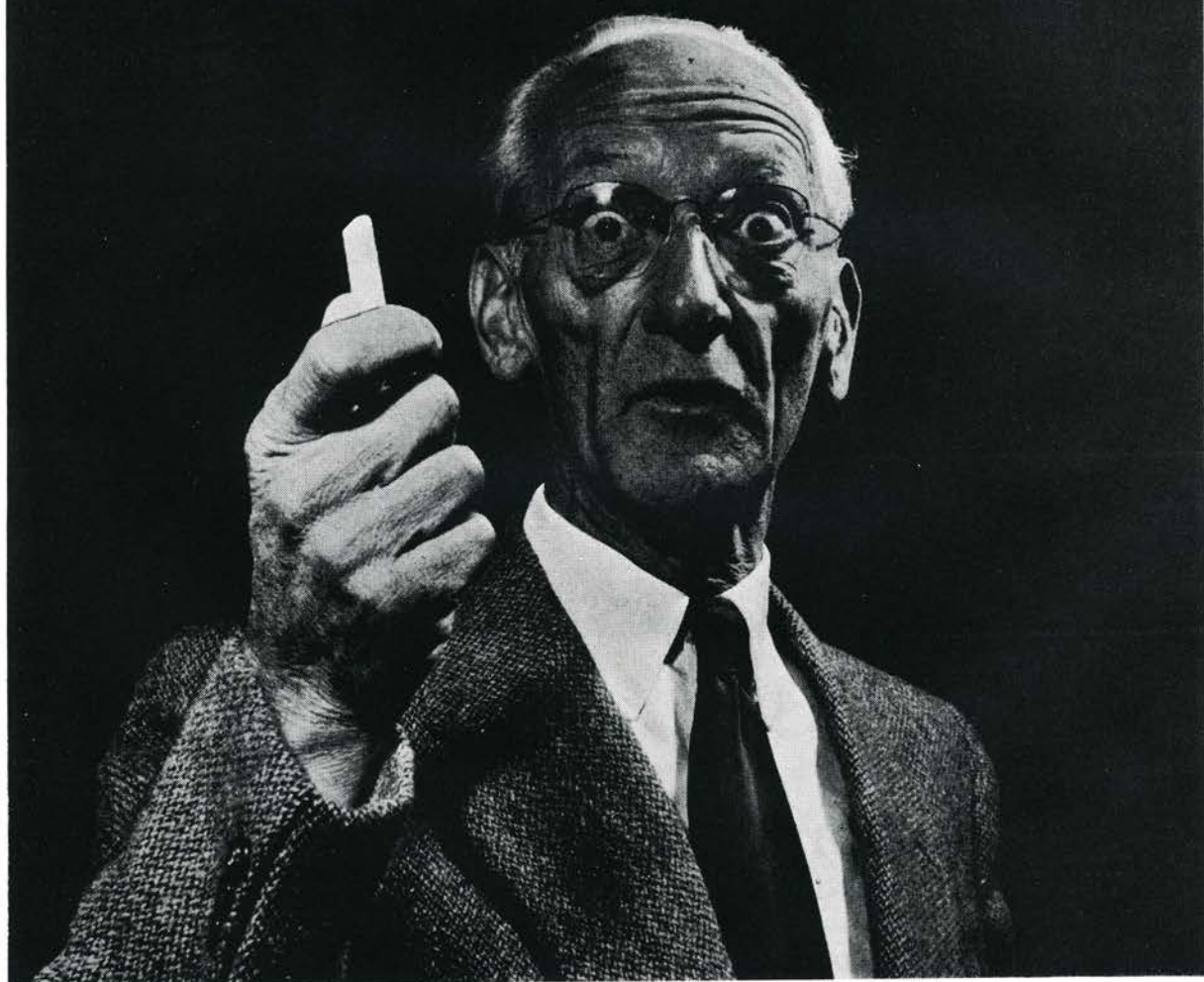
SAMLER-
DILLEN

STAKKELS MAND!

HAN HAVDE GLEMT AT
SKRIVE ET

ROLLEI

PÅ ØNSKESEDLEN
(BARE HAN NÅR DET)

FOT.: FRITS GERRITSEN

Bevaring af fotografika

- læderbeklædning.

Svend Frederiksen

I rækken af artikler om renovering af fotografi er vi nået til behandlingen af fotografiapparatets læderbeklædning.

Findes der noget så elegant som et kameras læderbeklædning? Det gør der måske, men den er i hvert fald en vigtig del af apparatet på flere måder. Egentlig er beklædningen vel indført af praktiske grunde: det er beskyttende forkameret og behageligt for brugeren. Og som alt andet værktøj, er det vigtigt, at et kamera ligger godt i hånden. At beklædningen igennem årene også har fået betydning for det image, som knytter sig til et firma eller en bestemt model, kan der ikke herske tvivl om: tænk bare på det flotte Hasselblad med de blanke kanter, som mødes præcist med det sorte, forsænkede læder.

Dermed kommer vi til medaljens bagside - der er ikke langt fra det elegante til det lurvede (at kombinere de to begreber kræver virkeligt talent!). Når det første hjørne af læderet ikke holder kontakt med sin indramning, eller hvis der er ujævnheder i en ellers plan flade, så er det sket med stilen. Ingen som interesserer sig for fotografika, kommer uden om at beskæftige sig med læderbeklædning. Jegkalder det læder! Det ligner som regel også læder, men er det sjældent. Her er nogle eksempler på materialer, som i historiens løb har været anvendt:

Præget papir.

Læder.

Lærred med pålagt lag af præget kunststof.

Vulkanit (Leica).

Plastic med læderprægning.

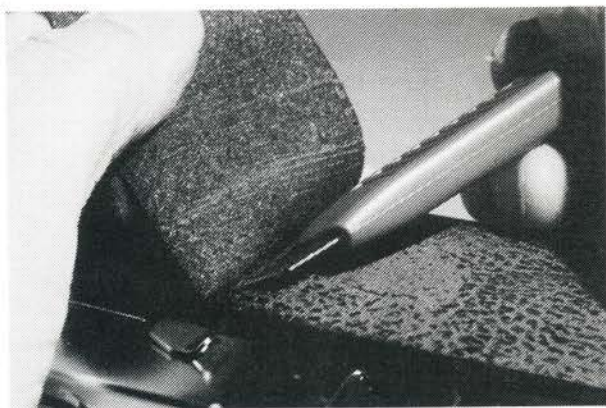
Kunstfiberdug med et lag præget plastic.

Der er enkelte gange i historien introduceret nye mønstre. Agfa forsøgte med Art Deco i 30'erne, og Olympus Pen havde ternet mønster på de fleste modeller. Hvis man skal renovere et appa-

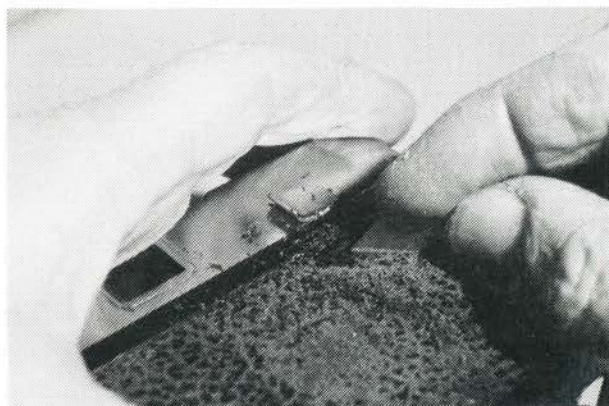
rat, er der brug for at tage fantasien til hjælp. Man kan selvfølgelig ikke bruge samme metode hver gang, når der er så mange varianter af opgaven. Dertilkommer en helt anden faktor: konstruktørerne har altid haft en forkærlighed for at skjule de vigtigste samlinger og skruer under læderet! Så på apparatets bagside må læderet gerne sidde urokkeligt fast i de næste mange år, men på forsiden bliver der før eller senere brug for at løsne det igen!

Lad det derfor være sagt straks: der gives ingen patentløsninger. Men hovedreglen må være - sagen er vigtig og opgaven skal løses perfekt. Ellers kan man lige så godt slå sig på frimærker eller samle på kuglepenne. Men man kan udrette små mirakler, hvis man øver sig lidt og planlægger hver opgave omhyggeligt. Nogen vil nok spørge - "planlægge! Er det virkelig noget at gå så højt op i?" Det er dog kun indtil de har stiftet bekendtskab med begrebet kontaktlim. Kontaktlim er ubønhørlig, hvis noget går galt, er det virkelig galt.

Men kontaktlim er i dag den bedste løsning, når der skallimes læderbeklædning. Der er dog forskellige meninger om dette. Nogen vil endda mene, at det er en forbrydelse at bruge kontaktlim på et kamera, netop fordi der kan være samlinger, som man skal kunne komme til, og fordi det kan virke umuligt at løsne det limede. Det er min erfaring, at det ofte er lige så ødelæggende at fjerne den gammeldags harpiksbaserede lim, fordi den gør læderet hårdt og stift. Her er trin for trin den bedste fremgangsmåde, hvis du beslutter dig for kontaktlim:

Beklædningen løsnes.

Fladerne skræbes rene.

Overfladen skal være ren og jævn.

"Læderet" kan evt. slibes rent.

Påfør hele den nødvendige mængde lim i den ene ende.

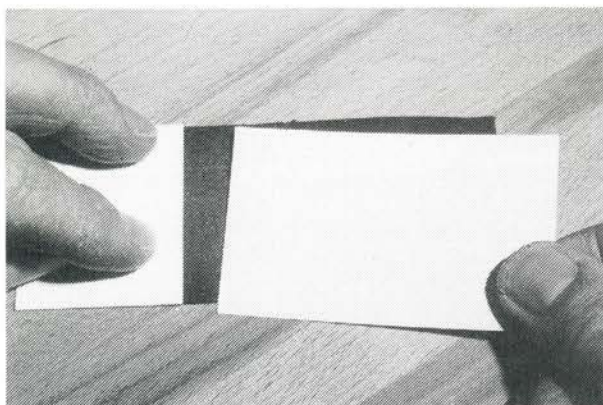
Fordel lim i et tyndt lag med en spatel.

1. Start med at afmontere hele det aktuelle stykke, hvis du ellers skønner, at beklædningen kan holde til den behandling. Kvaliteten af beklædning har været meget svingende, selv indenfor et mærke som f.eks., Retina. Modellerne fra 1930'erne har en uovertruffen kvalitet, medens modellerne sidst i 60'erne var elendige, hvad læderet angår, mekanikken var stadig perfekt.

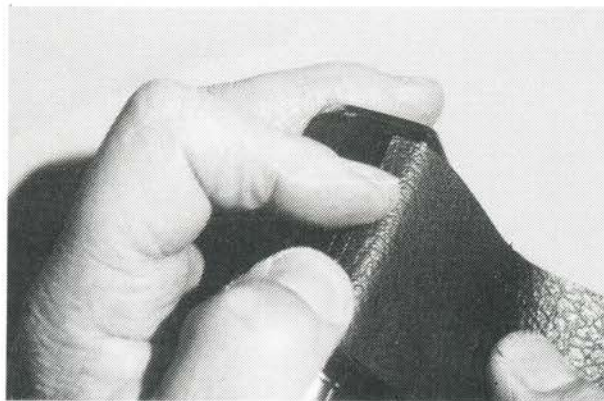
Men kan beklædningen holde til det, får man det bedste resultat, når man starter forfra. Man står ofte overfor en kombination af løse kanter og nogle buler midt i fladen -det er korrosion oven på diverse messingnitter under læderet. Løft

læderet, og skær med en meget skarp kniv i limen. Forsøg ikke at bruge opløsningsmidler, det duer ikke.

2. Rengør apparat og beklædning omhyggeligt. Igen, det nytter i de fleste tilfælde ikke med opløsningsmidler. SKRAB i stedet fladerne rene. I nogle tilfælde kan man fugte metallet og "nulre" gammel lim af. Man kan evt. supplere med en slibning af belægningens bagside med sandpapir f.eks. på moderne, seje plasticbelægninger. Metoden ligner den, man bruger, når man lapper cykelslanger.

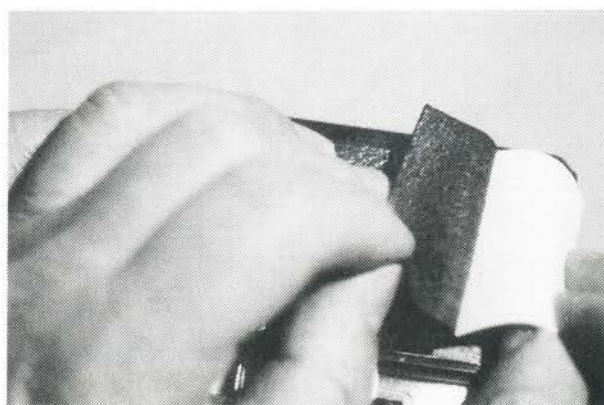
Den tørre lim afdækkes med papir.

Nu er der ro til at placere beklædningen helt præcist.

Kontrollér, at kanterne følges præcist.

Fasthold placeringen og fjern den lille afdækning. Nu kan beklædningen fikseres, og resten af afdækningen fjernes.

Foto: Svend Frederiksen

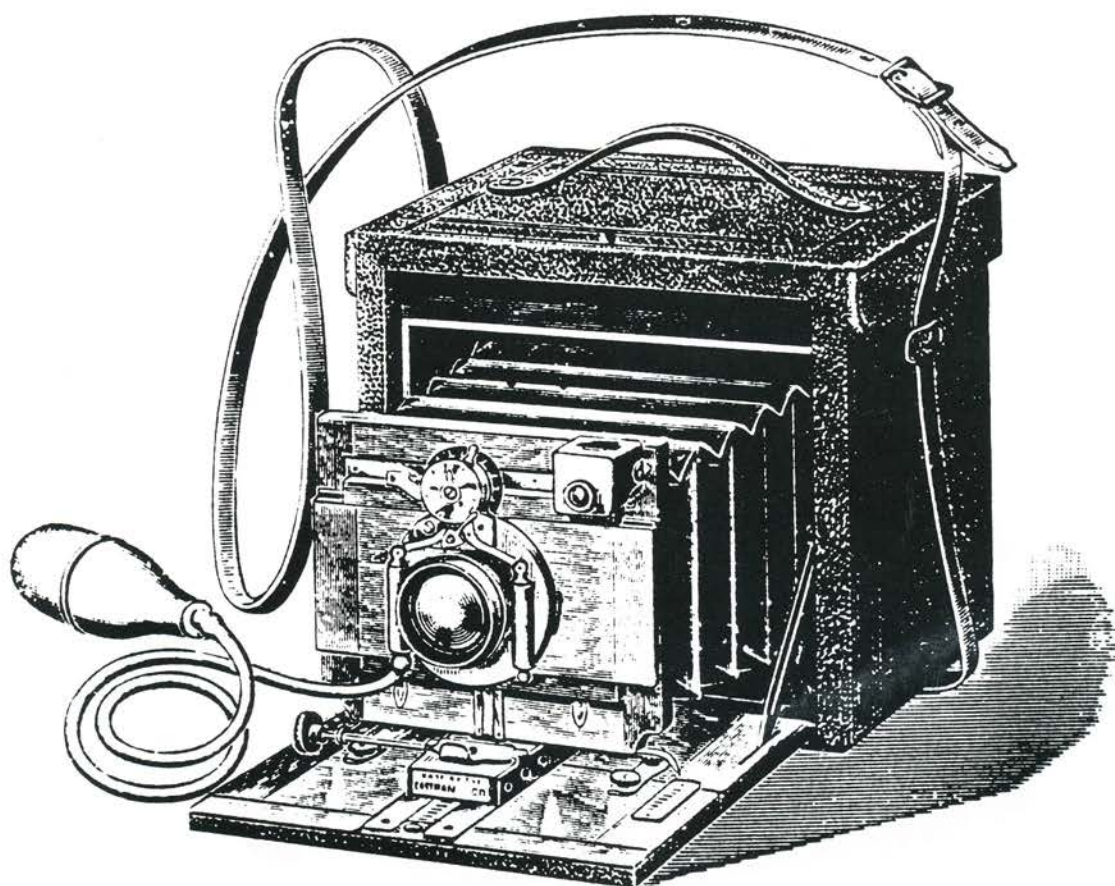
3. Påfør kontaklim på begge flader. Tryk rigelig lim ud påfladen i den ene ende. Fordel med en lille spartel limen i et tyndt lag. På den måde opnår man nemt et jævnt lag med ensartet tykkelse. Eventuelle afdækninger (små metallåg over samlinger) skal rettes ud og fastgøres i forvejen.

4. Når limen er HELT tør, lægges tyndt papir på belægningens limside. Der lægges papir på i to dele: et lille og et stort stykke i forlængelse af hinanden, således at hele fladen er dækket.

5. Nu kan du i ro og mag lægge beklædningen på apparatet og rette det ind til det ligger helt præcist. Derefter fastholder du læderet i stillingen, løfter det i den ene ende, hvor limen er dækket af det lille stykke papir, fjerner dette, og trykker læderet ned. Det hele er dermed fikseret i den rette position, og du kan nu fjerne det store stykke papir og trykke hele fladen fast. Metoden gør det hele til en leg og sikrer et professionelt resultat. Beklædningen må ikke strækkes, for den vil før eller senere finde tilbage til sin gamle form og efterlade nogle grimme "nøgne" kanter.

6. Ovenstående er standardmetoden, som kan suppleres med nogle ekstra fiduser. Hvis beklædningen er skrøbelig, kan man starte med at forstærke den med selvklæbende fiber på bagsiden (f.eks. 3M Micropore, som bruges til forbindinger og kan købes på apoteket). Hvis man gerne vil kunne komme nemt til en skjult samling på apparatet - måske fordi mekanikken er under observation - så brug dobbeltklæbende tape i stedet for kontaklim. Tape kan nemt fornyes efter sin begrænsede levetid. Brug metoden som en midlertidig løsning.

7. Hold dig til løsninger, som er så nær den originale udførelse som muligt. Brug den originale beklædning igen, så længe den kan hænge sammen. Hvis den ikke kan hængesammen kan man endda lime stumperne på, så de danner et hele. Der mangler ofte læder i et felt: så man kan suppleres med et "fremmed" stykke. Du må gøre et stort nummer ud af at finde et mønster, som matcher. Det gælder derfor om at redde al den læderbeklædning, som du kan komme i besiddelse af, så du hele tiden har et righoldigt lager. Køb nogle billige apparater med god beklædning. Red, hvad der er, af skruer, fjedre, spejle, prismen,

matskiver og læderbeklædning og smid resten væk! Det lyder hårdt, men visse apparater, af endog fremragende kvalitet, kan erhverves i hele vognlæs til næsten ingen penge, så der er ikke sket noget ved det. Et nyt stykke beklædning skal skæres efter mål, taget på apparatet. Brug en skarp hobbykniv og en metallineal (aldrig saks). Gør arbejdet om, indtil stykket passer perfekt. Husk, at det ikke må strækkes under monteringen.

8. Hvis dele af den originale beklædning ikke står til at redde, kan man evt. forny en hel forside eller en helbagside. På den måde forhindrer man, at nyt og gammelt kan ses på samme tid, hvilket som regel vil afsløre en nok så lille forskel i mønsteret.

9. Hvis man har udskiftet en beklædning med en påtrykt dekoration, bør man kopierer dekorationen på den nye beklædning. En ramme eller en enkel linie kan nemt påtrykkes den nye beklædning. Lav et "stempel" af metal, placer det, der hvor mønsteret skal være, og sæt læder og "stempel" i pres f.eks. i en skruestik.

10. Man kan eventuelt slutte af med at give læderet den rette finish. Måske kræves der blot en let rensning. Hvis man står overfor krakkelerede eller afskallede områder, kan en halvmat lak på de udsatte steder nogle gange forbedre udseendet, og ihvertfald "stabilisere" tilstanden. Endelig kan et moderne selvpolerende skomiddel anvendes for at give farven ny dybde, stadigvæk for at komme nær originalen. Lad være med at prøve på at overgå den!

I USA bruger man begrebet "Chrome & Leather Machines". Jeg synes, at det er et godt udtryk for den epoke, som nu stort set er slut. Stilen har i øjeblikket en renæssance, men det betyder i bedste fald blot, at det kulfiberforstærkede plastichus (som iøvrigt er af høj kvalitet) har et indstøbt lædermønster i overfladen og at der lagt en tynd-metalbeklædning på toppen. Det er ikke rigtigt det samme.

Så lad os bevare de gamle modeller - god fornøjelse!

Ekskursion til Olofström - 5-års jubilæum

Søndag den 12. september 1999

Der er ved at være tradition for at medlemmer af DFS drager til Olufström for at træffe nye mennesker og samtidig handler FOTOGRAFIKA.

Vi tager af sted LØRDAG 11. SEPTEMBER og indkvarteres på HALLÊNS VANDREHJEM, hvor der kan købes MIDDAG eller man kan være "selv-kok". Der vil for interesserede også være mulighed for at deltage i fællesbespisning med vore svenske venner på en hyggelig RESTAURANT.

Transport i egne biler: På delesbasis.

Overnatning på vandrehjem: sv.kr. ca. 100,- exc. morgenmad. Middag på vandrehjem: sv.kr. 100,-

Stadeplads: ca. sv.kr. 170,- (70 x 180 cm).

Middag på restaurant: ca. sv.kr. 250,-.

Overnatning, bespisning, evt. stadeplads arrangeres ved tilmelding.

Er man interesseret - da ring til Gunni Jørgensen telf: 5682 0491 - senest 15. juni 1999

Lokale: Olofstöms Museums udstillingshal ved vej 121 mellem Pukavig og Elmhult.

Arrangør: N.H. Ottosson, Hallonvägen 11, Olofström. Telf: 0454 - 41256 (19:00-21:00). Fax: 0454 - 41411.

● Foto - AV - Reklame - Studio - Brugt udstyr - Proff. rådgivning ●

Grønnings foto

 Søren Stage
Privat
74 48 98 13

Perlegade 54 - DK-6400 Sønderborg

● 1-time-billedservice - Fordelsklub - Erhverv - Skoler og Institut. ●

4-farvet kopiservice - Eget Laboratorie

Digitalt udstyr - Billedbehandling - Portræt

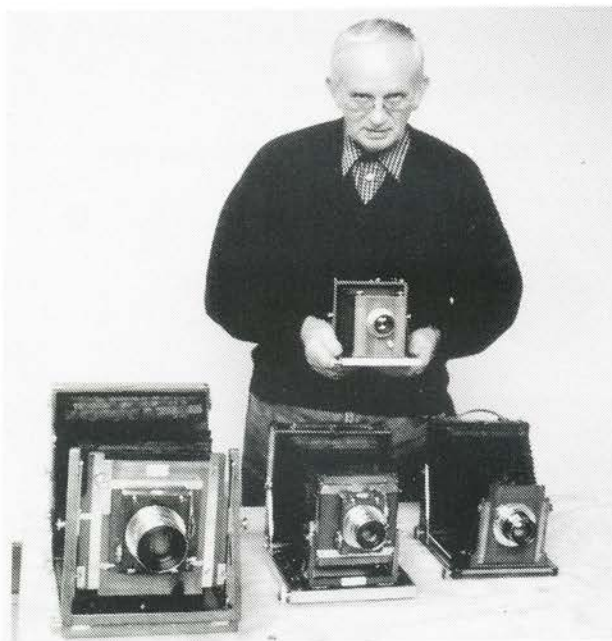
GRØNNINGS FOTO-CENTER
Perlegade 54 - 6400 Sønderborg
Tlf: 74 42 15 39 Fax: 74421522
Åben 9.30 - 17.30 lørdag 9.30 - 12.30 / No.3

Slip for besværet - køb & sælg gennem Grønnings foto Center,
brugtforretningen med udvalg, kvalitet & service

Mødereferat "Dit & Dat"

Torsdag 19. november

Det må være et ønskejob at være ansat som fotograf ved Geologisk Institut. Arbejdets art, omfang og metode blev på bedste måde beskrevet af Jacob Lautrup. På sin rolige og stilfærdige måde fortalte han om ekspeditionernes opbygning, arbejdsområde og ikke helt almindelige transporter via helikopter ind over det Grønland. Foredraget afsluttedes med en næsten ubeskrivelig diaserie af den smukke vilde natur. En farvepragt af naturoplevelser som vist kun ganske få har set før. TV-mediet viser os ganske mange naturfilm af forskellig art, men aldrig har jeg set noget lignende. De smukke naturoptagelser var sat i relief til udvalgte musikstykker - perfekt timing. Forsamlingens over 50 fremmødte var musestille i 63 minutter - det var godt nok en oplevelse. Tak til Jacob Lautrup for en spændende aften.

4 smukke apparater.

Arne Jørgensen i samtale med Kousgård.

Lørdag 21. november

Anvisningssalg i Jylland

Loppemarkedet & anvisningssalget blev denne gang afholdt i nye lokaler på Domus i Vejle. Allerede kl. 9:00 stod de første lopper og trippede på trappen. Man var jo et nyt sted og lokaliteterne skulle afprøves. Store gode lokaler med godt lys. Kaj Kempel bød alle velkommen og en livlig handel kunne begynde. Den berømte kaffemaskine fik lov at køre i overgear.

Efter middagspausen blev der blændet op for anvisningssalget, Andreas Trier Mørch svang hammeren assisteret af Kaj. Mange effekter var af middelkvalitet, men omsætningen sneg sig op på kr. 12.000. Kl. 17:00 kunne alle drage hver til sit. Tak for denne gang.

Der "loppes" ivrigt.

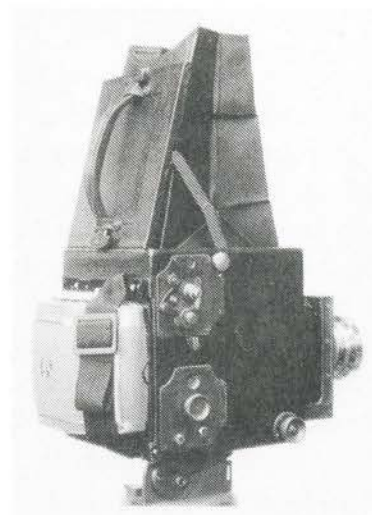
Foto: Kaj Kempel.

Torsdag 10. december

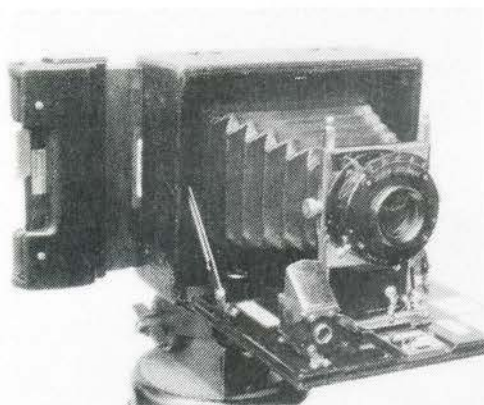
Julemødet er altid en festlig aften. 72 velspækkede tegnebøger havde sat stævne - nu skulle der købes. Som sædvanlig kørte makkerparret Andreas & Hugo det sædvanlige ping pong spil. Priserne var gode og udbuddet alsidigt, som det fremgår af anvisningssalgsslisten. I pausen blev der serveret kaffe, te og julekager. Anden afdeling blev afviklet præcis som den første. Omsætning kr. 26.000!

Torsdag 21. januar

Fhv. fotohandler & grundlægger af Danmarks Fotomuseum i Herning Sigfred Løvstad var aftenens æresgæst. Temaet var nostalgisk fotografering - dvs. brugen af de gamle museumsklenodier tilpasset tidens filmtyper. Et tidligere medlem af vort selskab, Aksel Gram-Møller var den flittige mekanikus og leverandør til nostalgi-fotografen. De næsten 70 fremmødte medlemmer fik forevist smukke billeder, nogle optaget med kameraer til priser under 100 kroner. Ak ja, verden vil bedrages. De mange flotte maghogni og spejlreflekskameraer blev livligt beundret. De næsten 100 kg (!) isenkram var behørigt blevet fragtet fra Herning til storbyens hotel, op og ned, frem og tilbage - det flittige kondiløb blev honoreret med et taktfast klap for en usædvanlig fin fremvisning.

Auto -Graflex (1918/20) 9 x 12 cm, med Linhof kassette 5 x 7 cm til 120 film.

Conley (1908/10) 9 x 12 cm, med Polaroid holder 545.

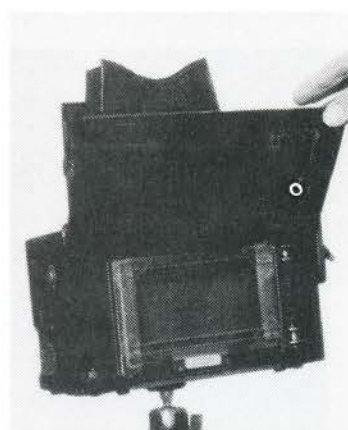
Foto: Gummi Jorgensen.

Sigfred Løvstad fortæller om "nostalgi-kameraernes" indviklede anatomi.

Et usædvanligt stort fremmøde lyttede intenst til foredragsholderens "brugsanvisning" på kameraerne.

3 A Graflex (1921), rullefilm 8 x 14 cm ændret til 6 x 12 cm til 120 film.

Lørdag 30. januar Jysk loppemarked

Dagens opstilling til loppemarked begyndte klokken 12:00, hvorefter man i ro og mag fik sine salgsvarer arrangeret. En time senere bød Kaj Kempel, på selskabets vegne, velkommen. Programmets tre punkter indledtes med at Kaj fremviste og demonstrede et Barbie-kamera med parfume og et Coca Cola apparat med musik, men også den nyeste computerteknik havde været i brug. Kaj Kempel havde fremstillet en CD-rom med billeder og tekst fra en rundtur på Danmarks Fotomuseum. De ca. 55 fremmødte nød cigaren - denne fornøjelige indledningsstafet blev nu overgivet til museumsleder Bjarne Meldgård. Endnu engang kom der isenkram på bordet - et lille udvalg af indkomne gaver til museet. Et sjældent Kodak kamera, en ældre Lindhof-model samt diverse mindre kuriositeter. Til sidst afvikledes det traditionelle loppemarked - størsteparten på det jævne, men enkelte finere sager gemte sig i krogene. Det sædvanlige bogsalg fra Danmarks Fotomuseums reoler havde stor søgning. Tak til brygmester Henning Bak som havde sørget for dagens kaffetår!

Bjarne Meldgård viser klenodierne frem

- og publikum lytter.

Et udvalg af de indkomne gaver til museet.

Foto: Kaj Kempel.

Den 6. marts blev redaktøren fejret på sin 70 års fødselsdag og takker for de mange lykønskninger. Selskabets fire æresmedlemmer, John Phillipp, Kurt Petersen, Fl. Anholm og Sigfred Løvstad er blevet "fanget" af fotografens blitz.

Jørgen Gregersen og Fl. Anholm udveksler minder fra ekskursionen til Berlin.

Fl. Anholm og Per Ask Nielsen studerer Leica.

J. Gregersen og frue, Niels Resdahl og Mogens von Haven, alle morer sig over Anholms Limerick-prolog.

Fødselaren overrækker et par gaver til Bjarne Meldgård.

Anvisningssalgslisten Torsdag, den 10.12.98

Nr	Beskrivelse	Limit	H. slag
1	Durst 66, 6x6 til 120 fl.		90
2	JEXA 1a, Meritar 2,9/50. Defekt lukter.		180
3	JEXA, version 6, uden optik		160
4	JEXA, version 4, Tassar 2,8/50, m. taske		240
5	JEXA II, Biotar 2/58		130
6	JEXA II, Oreston 1,8/50		170
7	JEXA IIa, version 2, Domiplan 2,8/50		130
8	Kodak Retina Ia, Xenar 3,5/50, m. taske		160
9	Nagel Vollenda, Radionar 6,3/105		70
10	Certo Supersport Dolly, Casar 2,9/78, m. taske		160
11	Voigtlander Vito CL, Lanhar 2,8/50, m. taske		50
12	Konica EE Matte 260, Hexanon 2,8/42, m. taske		90
13	Rolleiflex old standard m. taske		300
14	Corintia IIa 527/24, Novar 3,5/45, m. taske		50
15	Zeiss Ikon Netar 517/10, Novar 6,3/75, m. taske		80
16	Agfa Seleca, Apotar 2,8/45, m. taske, æske og brugsanvisning		100
17	Voigtlander Vinoxmatic I, Color Skopar 2,8/50, m. taske og æske		240
18	Voigtlander Vito CLP, Lanhar 2,8/50, m. taske		140
19	Zeiss Ikon Ikonta 521/16, Novar 3,5/75, m. taske		160
20	Arette Ia, Westar 2,8/45, m. taske		30
21	Edixa-Reflex, Westagon 2/50		130
22	Zeiss-E, Helios 44 2/58, m. taske		120
23	Zeiss Ikon Contina IIa 527/24, Novar 3,5/45, m. taske		60
24	Cornu Omblec II, Som Berthiot 3,5/50		160
25	Esakta Varex IIb, Jena 2,8/50, m. taske		380
26	Comax II, Sonnar 2/50, m. taske		20
27	Spumik stereo-kamera i bakkelt, m. taske		650
28	Rollei A26, m. blitz C26 + brugsanvisning og æsker		220
29	Kodak Retinette Ib, Reomar		50
30	Kodak Retina IIIc, Xenon 2/50		500
31	Kodak Retina Ib, Xenar 2,8/50		220
32	Kodak Vest Pocket Autographic, m. griffel og taske		110
33	Agfa Karat 36, Heligon 2/50, m. taske		320
34	Franka Solida III, Radionar 2,9/80, m. taske		200
35	Zeiss Ikon Baby Box Tengo, Goetz Frontar F=11, m. taske		240
36	Zeiss Baby Ikonta 520/18, Novar 4,5/50, m. taske		420
37	Rollei 35, Tassar 3,5/40		650
38	Rolleicord II, Triotar, m. taske		160
39	Kodak Retina Reflex IV, type 051, Xenon 1,9/50, m. taske		650
40	Voigtlander Bessamatic Deluxe, Skopar 2,8/50		750
41	Zeiss Ikon Super Ikonta 534/2 model C, Novar 3,5/105, m. taske		1050
42	Voigtlander Vitessa model 3, Color Skopar 3,5/50, m. taske		1300
43	Rolleicord type IV, Xenar 3,5/75, m. taske		360
44	Minox B, Complan 3,5/15, m. stativ, holder og taske		600
45	Minox B, Complan 3,5/15, m. blitz og taske		650
46	Herbst & Prust, 13x18 i nøddetræ, optik Heinrich Ernemann (original)		500
47	Terrania Elcan, Isconar 3,9/40, m. taske		30
48	Rolleiflex SL35, Planar 1,4/50, m. 1/5 taske		800
49	Conaflex II, Tassar 2,8/50, m. taske		180
50	Conaflex Super, Tassar 2,8/50, m. taske		240

Nr	Beskrivelse	Stand	Limit	H. slag
51	Conaflex Super, Tassar 2,8/50, m. taske			400
52	Haking Halina A1, Halina Ausstigmat 3,5/80, m. taske			160
53	Rolleicord IV, Xenar 3,5/75, m. taske			360
54	Continette, Lucinar 2,8/45			90
55	Contessamatic, Tassar 2,8/50, m. taske			90
56	Conaflex, Tassar 2,8/50			220
57	Canon FX, Canonlens 1,8/50			220
58	Bering Robot II, Tassar 3,5/37,5, m. taske			1200
59	Voigtlander Vito II, Color Skopar 3,5/50, m. filter og taske			1200
60	Zeiss Ikon Netar 577/2, Novar 6,3/105, m. taske			110
61	Zeiss Ikon Ikonta C 520/2, Novar 6,3/105, m. taske			90
62	Voigtlander Vito BL, Color Skopar 2,8/50, m. taske			170
63	Kodak Retina Automatic II, Xenar 2,8/45			130
64	Contina II 524/24, Novar 3,5/45, m. taske			240
65	Kodak Retina Ia (type 015), Xenar 3,5/50, m. taske			190
66	Lubitel 160B, 4,5/75			190
67	Kodak Retina I (type 119), Xenar 3,5/50			320
68	Akarelle, Xenar 2,8/50, m. taske			280
69	Contessa, Tassar 2,8/50, m. taske			50
70	Kodak Retinette IB (type 045), Reomar 2,8/50			30
71	Voigtlander Vinoxmatic IIa, Color Skopar 2,8/50			300
72	Stereoskopbetrager			220
73	Stereobilleder, 51 stk	B		220
74	Aktudier, 9 stk	C/D		220
75	Yashica SLR type TL-E, m. 4 optik. Lysmåler defekt.	B		420
76	Rodvin, Årgang 1985, mærket Agfa Gevaert	A/B		250
77	Plante, Nordisk Film 75 års jubilæum		100	140
78	Dinar 9,5/16mm filmfremviser, let defekt			220
79	Objektiv og temanumre, 49 stk			190
80	Kodak-kuffert udfornet som Kodacrome 64		100	440
81	Voigtlander Vito automatic I, 2,8/50, m. taske	A		220
82	Voigtlander Vitolet 2,8/50, m. taske	A/B		30
83	Voigtlander Vitessa, Skopar 3,5/50	A		20
84	Zeiss Netar 515, 4,5/75	A	200	1050
85	Zeiss Ikonatic F m. taske	B	100	120
86	Konica EE Matte S 2,8/40, m. taske	B/C		10
87	Rodekase	A		40
88	Kasse med mange fotografier og album			50
89	Minolta 16 model 2 m. taske og udstyr			220
90	Fotobøger, 6 stk.			200
91	Jorden Rundt i fotografier, ca. 1915			140
92	Minolta Auto Bellows III m. 2 kabler	A		110
93	Agfa Diamator 1500 Auto Focus	A		340
94	Danske fotoblade, ca. 130 stk.			380
95	Kodak Vest Pocket m. griffel			130
96	Leitz Elmar 3,5/5 og gl. Leitz brochurer	A	550	150
97	Zeiss Contina m. 30mm optik og søjer og taske	A/B		650
98	Forsørrelsesapparat 24x36 og 6x6 m. 2 optik	A	350	350
99	Leitz Prado m. 10 cm optik	A	100	100
100	Minolta 16, lysmåler defekt	B/C		110

Anvisningssalgslisten

Vejle, den 21.11.98.

Nr	Beskrivelse	Stand	Limit	H.slæg
1	Certo Certi m. taske	A		20
2	Agfa Flexilette	B		100
3	Boyer Photax m. taske	A		40
4	Zeiss Symbolica	A		60
5	Zeiss Contaflex Super BC m. taske	A		420
6	Zeiss Jena Sonnar 4/135 til Exakta	A		20
7	Miranda optik EC 1,4/50	B		30
8	Topcon UNI m. 2/53 UV Topcor og taske	A		80
9	Meyer Primagon 4,5/35 i original æske	A		230
10	Meyer Lydith 3,5/30	A		50
11	Exakta VX 1000 m. Tessar 2,8/50	A		620
12	Voigtlander Vito B m. taske og 200 års jubilæums æske	A		130
13	Rolleicord III, type 2, m. Xenar	A		420
14	Zeiss Contina IIa 527/24 m. Novar og taske	B		70
15	Halma 44, 2-øjet med Zunow 2,8/60	A		500
16	Voigtlander Vito II m. taske	B		110
17	ICA Volta 105, 6x9 klap	A		240
18	EXA, version 4, m. Tessar 2,8/50 og taske	A		345
19	Zeiss Contaflex I m. taske	A		240
20	Zeiss Baby-Box 54/18 m. Frontar	B		900
21	Robot IIa m. Xenar 2,8/38 og taske	A		80
22	Zeiss Contina IIa m. Novicar 2,8/45	B		80
23	Anisco Autoset Cds m. Rokkor 2,8/45 og taske	A		200
24	Kaloflex 6x6 m. Kowa Prominar 3,5/75	A		60
25	Balda Juwella 6x9 klap	A		220
26	Ica Ideal 246, 9x12 klap	A		70
27	Altissa Alitax-nb m. Trioplan 2,9/50	A		240
28	Yashica Mat 6x6	A		130
29	ICA Icarette 303	A		100
30	Sigma 3,5/200, 42mm gevind, m. etui	A		40
31	Hanimex 4,5/200	A		30
32	Beier-Matic m. Trioplan 3,5/45	A		70
33	Belca Belica m. Trioplan 2,9/50	A		30
34	Foto med studenter fra Horsens Statsskole 1913	A		30
35	Foto fra besøg hos seminarieforsker Byskov, Gjedved, 1917	A		100
36	Kasse med ca. 75 visitkort-billeder			20
37	Album med visitkort-billeder			950
38	Contax II m. Sonnar 2/50 og taske. Lukker ?	A		20
39	Agfa Silette m. taske	A		275
40	Retina IIa m. Heligon 2/50 og taske	B		200
41	Budtz 1 9x12 magasinbox	A		180
42	Zeiss Ikonflex m. Novar 3,5/75	B		340
43	Rolleiflex New Standard m. Tessar, ca. 1938	B		300
44	Rolleicord IV m. Xenar 3,5/75 og taske	B		175
45	Kodak 35 Rangefinder m. Anastar 3,5/50 og taske	B		

Nr	Beskrivelse	Stand	Limit	H.slæg
46	Kodak Retinette Ia m. taske	B		20
47	Olympus Pen-EE. Lukker ?	B		20
48	Rollei 16 S m. etui	A		350
49	M.F.Braive: The Era of the Photograph. 1966			120
50	P. Wolff: Meine Erfahrungen mit der Leica. 1939			160
51	P. Wolff: Arbeit. 1937			180
52	Ambrotypi af ældre dame			170
53	Ambrotypi af ældre mand			80
54	Auto Palar 2,8/135 m. 42 mm gevind	B		10
55	Zeiss Nettar 518/16	A		175
56	Voigtlander Vito C m. taske	A		50
57	Kodak Retina Ia m. Xenar 3,5/50 og taske	B		150
58	Metharis 9x12 pladekamera m. taske	B		130
59	Kasse med fotoblade			90
60	Kasse med brugsanvisninger			90
61	Rodekasse, bl. a. Axomat 3			170
62	Zeiss Ikon Voigtlander Vitesa 500 AE electronic	B		90
63	Canon Canonet 28	B		20
64	ICA Icarette	C		150
65	Kodak Vest Pocket model B	C		80
66	Kodak No. 2 Folding Autographic Brownie	C		50
67	Yashica Electro 35	B/C		20
68	Kinax Cadet	B		60
69	Pontiac. Fransk	C		90
70	Kodak Vest Pocket Autographic	C		50
71	Voigtlander Bessa AK	B		30
72	Kodak No. 1 Pocket Junior	A/B		70
73	Volta 125 pladekamera	B/C		90
74	Zeiss Ikon Contaflex	B		100
75	Kodak No.2 A Brownie Camera Model B	B		40
76	Neofot	B		30
77	Rodekasse m. 3 kameraer, Kodak snallfilm			80
78	Practica MTL 3 m. Pentacon Auto 1,8/50	B		100
79	Rodekasse m. kameraer og snallfilm			30
80				
81				1175
82				
83				
84				
85				
86				
87				
88				
89				
90				

Nekrolog:

Jens Hammeken

Flemming Berendt

Det første Jens sagde til mig, efter min tiltræden som redaktør for Objektiv var: er der noget jeg kan hjælpe med - sig blot til. Disse få og velmente ord er der mange i vort selskab som kan nikke genkendende til. Retina-apparater og stereoskop-billeder var Jenses domæne. Hans faglige viden og glæde ved de små apparaters teknik fik øjnene til at smile - det var svært at undlade at købe, når lejligheden bød sig. Selvfølgelig var der konkurrenter, men han blev aldrig skuffet hvis et apparat gik hans næse forbi. Mange er minderne - de små kvikke bemærkninger om "dit & dat" på vore mødeaftener - ikke mindst når auktionarius svang hammeren. Det var altid inspirerende at træffe Jens, både privat og på hans fabrik, "også her" oplevede man hans "rolige og imødekom-mende væsen. Jens døde den 25. november 1998. Vi er mange som føler en stille sorg ved en alt for tidlig bortgang fra familie og venner!

Foto: Jørgen Jensen.

Nekrolog:

Arne Jørgensen

Flemming Berendt

Åse og Arne Jørgensens store gæstfrihed bidrog til et langvarigt og behageligt venskab som primært handlede om Dansk Fotohistorisk Selskabs opbygning, struktur og de ting som rørte sig blandt vor stadig voksende medlemsskare. Arne var, som storsamler, i besiddelse af stor viden særlig omkring Leica og Zeiss. I huset havde han indrettet et særdeles veludstyret værksted, hvor næsten enhver reparation af det legendariske småbilledkamera lod sig udføre. Mange af vore medlemmer har kunnet glæde sig over veludførte "operationer" på hans "file-bænk".

Arne Jørgensen var primus motor da selskabet ønskede at arrangere vore landsmøder i Odense - han "piskede" rundt for at opspore gode lokaliteter hvor auktion & landsmøde kunne afholdes. Mange husker når den fhv. vognmand mødte punktligt op ved Odense Banegård og fragtede de tunge papkasser og tasker frem til mødelokalet. Desværre ramte sygdommen som et lyn fra en klar himmel, på et altfor tidligt tidspunkt. Heldigvis fik han mange år endnu, hvor familien høstede glæde af hans store omsorg for sine nærmeste. Arne Jørgensen døde den 9. december 1998. Han vil for mange af os stå som et fint eksempel på en samler, hvis kvalitets- bevidsthed og niveau var forbilledlig.

SPALTELUKKEREN

Fhv. museumsleder Sigfred Løvstad, Lissi og Willy Nielsen har været storleverandør af 8 mm smalfilm til en TV-film "som vi så os selv – familie billeder fra 50'erne". Dette var der blevet en seværdig skildring ud af, med Herning som centrum. Filmen blev vist d. 27. december 1998. Fik man den ikke set, så kan den lånes på biblioteker med videoudlån eller rekvireres via DFI, tlf.: 8731 7700.

Fhv. Lektor Eli Ponsaing fik d. 21. august overrakt Designfondens vitaminpille på kr. 10.000 for sit livslange arbejde med grafik og foto. Tillykke med det!

Fra Photographic Canadiana har vi sakset en lille historie om hvorledes, nu afdøde medlem af selskabet, Ted Shephard i 1975 fremstillede en kopi af optiker A. Giroux da-querreotypikamera fra 1839 magen til den som står på Danmarks Fotomuseum.. Kameraet ejes i dag af Bill Belier, der betegner apparatet som: A Treasure from my Collection....

Fotograferede kunstmaleren Pablo Picasso? Naturligvis gjorde han det! På Musée Picasso i Paris Marais-kvarter opbevares ikke mindre end 17.000 negativer eksponeret af kunstneren selv. Samlingen består af portrætoptagelser, orientalske og afrikanske motiver bl.a. et kvindestudie fra 1906 af en vestafrikansk kvinde, hvis lige man næppe har set. Det er blevet til Picasso's gouache med løftede arme fra 1908. Selvlølgelig skal det ikke forbavse en – Picasso brugte sit fotografiapparat så flittigt som nogen. Alt dette kunne man opleve i London på udstillingen "The Dark Mirror" i Barbican Art Gallery, Barbican Centre frem til d. 28. marts. Hvad med at få udstillingen til Danmark?

Legetøjskameraerne Diana og Holga er efterspurgt i USA. På loppemarkederne betales de med tårnhøje priser. Apparaterne er fremstillet i plastic, har en elendig fiks fokus optik, de er ikke lystætte, filmplanet er elendigt og lukkeren er ustabil – derfor er det en succes!

Velkommen!

Peter Nerenst
Langebjergvej 420,
3050 Humlebæk.

Niels Gulløv
Næstvedgade 29.2,
2100 København Ø.

Stig Hansen
Nørregade 3 B,
4600 Køge.

John Kromann Jensen
Jyllandsgade 13
9000 Ålborg

Stich-Foto og Repro
Rødvigvej 83
4673 Rødvig - Stevns

Sælges: Fotomagasinet (Foto & Smalfilm) fra 1955, ialt 44 årgange (500 stk) inc. jubilæum-numrene. Kr. 500,-. Telf: 4499 3630.

Danske soldater på vej med nye våben til balterne. Kanon-fotograf: Lars Hansen

Vore mødeaftener afholdes i:
Østerbro Medborgerhus,
Århusgade 103,
2100 København Ø.
Kl. 19:30.

Fabriksvej 7 DK-6270 Tønder

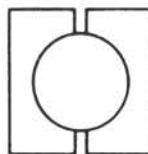
Telefon 7372 3211

NJAL FOTO

NJALSGADE 22 - 2300 KBH. S. 3254 5590

Fax: 3254 3858

KODAK & H-COLOR

DE FORENEDE FOTOLABORATORIER A/S

Kamera-specialisten

AGFA

FREDERIKSSUNDSVEJ 136 - 2700 BRØNSHØJ -

TELF/FAX: 3860- 6317.

GOECKER
PROF-SERVICE
35821100

Titangade 13A • 2200 København N
Postbox 666 • Fax 35 82 52 00

◀ Polaroid

Toftebakken 2 G

Postboks 9

3460 Birkerød Tlf. 45 82 52 90

Fax 45 82 52 95.

Christianshavns

FOTO

FILM fremkaldes
og kopieres

artikler TORVEGADE 55

Telefon: 3257 7871

brugt foto
købes -
køb - salg -
bytte

ALT I TRYKSAGER

IDÉ/LAYOUT, DTP, REPRO.

1, 2 & 4-FARVE OFFSET, DIGITALT TRYK,
MASSEKOPI, FARVEKOPI, GIGANTKOPI
BOGBIND OG USTANSNING

TOBEMO OFFSET A-S

SMEDEVANGEN 2 • 3540 LYNGE • TLF. 48 19 28 48

VESTERBROGADE 179

Telefon 3321 4476

Åbent: ma.-to. 9-17.30, fr. 9-19, lø. 9-13
50% RABAT PÅ FOTOARBEJDE - POSTORDRE

Fax: 3131 1416

HERBST & PREUSS FOTO

ØSTERBROGADE 54 - 2100 KØBENHAVN Ø. TELF: 3542 7117

COLOR FOTO

LYNGBY

4 5 8 8 3 6 7 6

COLOR FOTO

FREDERIKSBERG

3 8 1 0 8 2 1 3

COLOR FOTO

ESPERGÆRDE

4 9 1 3 2 3 7 7

HØRSHOLM FOTO

HØRSHOLM

4 5 8 6 0 3 5 0

Bestyrelse, adresser m.m.

- Redaktion:** Objektiv udsendes i april, september og december. Gamle numre kan købes.
Henvendelse: **Flemming Berendt.**
- Internet og e-mail:** <http://home0.inet.tele.dk/dfs/> - dfs@post.tele.dk
- Økonomi:** Kontingent: 300,-.
Medlemsperiode: 1. januar til 31. december. Girokort udsendes sammen med december-nummer af Objektiv. Kontingentet skal være betalt senest **1. februar.**
DFS's gironummer: 1 50 64 47.
Henvendelse: **Niels-Ove Rolighed.**
- Adresseændring:** Ca. hvert andet år udsendes en opdateret medlemsliste.
Indholdsfortegnelse over alle numre af Objektiv kan rekvireres.
Henvendelse: **Niels-Ove Rolighed.**
- Anvisningssalg og loppemarked:** Medlemskab af DFS er obligatorisk for at kunne deltage i køb og salg.
Sælger og køber betaler hver 12,5% i salær til DFS. Skriftligt bud fremsendes til lederen af anvisningssalget. Anvisningssalg afholdes normalt på generalforsamlingen i april, i oktober i Jylland og på decembermødet i København. Tilmelding af fotografika senest 1. marts, 10. august og 1. november. Derudover afholdes loppemarked i januar/februar, april, september og oktober.
Henvendelse: **Niels Resdahl Jensen.**
- Møder:** København: 3. torsdag i måneden kl. 19.30 i sæsonen i:
Østerbro Medborgerhus
Århusgade 103
København Ø.
Tlf.: 3538 1294.
- Vejle:
Oktober og januar/februar i:
Domus
Enghavevej 34
7100 Vejle.
- Bestyrelse:**
Formand	Næstformand og redaktør	Kasserer
Andreas Trier Mørch
Rigensgade 5
1316 København K
Tlf.: 3314 1408	Flemming Berendt
Postboks 49
Teglårdsvej 308
3050 Humlebæk
Tlf. og fax: 4919 2299	Niels-Ove Rolighed
Terpetvej 585
9830 Taars
Tlf.: 9896 1541
Fax: 9896 1584
nor@post5.tele.dk
- Bemærk:**
Ny formand og kasserer efter 17. april 1999!
Niels Resdahl Jensen
Rygårds Alle 33A
2900 Hellerup
Tlf.: 3962 0962 | Svenn Hugo
Poulsvej 1
4040 Jyllinge
Tlf.: 4673 2744 | Kaj Kempel
Overager 10
7120 Vejle Ø
Tlf.: 7581 4511 | Gunni Jørgensen
Dådyrvej 23, Ejby
4623 Lille Skensved
Tlf.: 5682 0491 |
|--|--|--|--|
- Æresmedlemmer:** Flemming Anholm Sigfred Løvstad John Philipp Kurt Petersen

Følgende medlemmer har bidraget til dette nummer:

Cote Cuculiza, Danmarks Fotomuseum,
Carl-Hermann Hansen, Ture Ibsen

Indsendt materiale er underlagt bladets almindelige layout.

ISBN 0107-6329 Denmark.

Alle rettigheder forbeholdes. Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse af skriftet samt dele deraf er kun tilladt efter skriftlig tilladelse fra Dansk Fotohistorisk Selskab.
No part of this publication may be reproduced in any form without prior permission in writing from the Copyright holder.
Copyright Dansk Fotohistorisk Selskab. All rights reserved under international Copyright Convention.

Tryk: PE Offset, Tømrervej 9, 6800 Varde.

TO PUBLISHERS:

Please insert this advertisement in your publication as per written

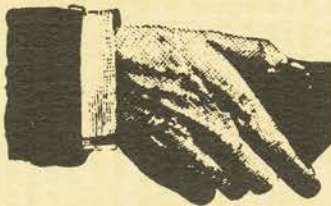
What Rudyard Kipling Thinks of the Pocket Kodak.

“I can only say that I
am amazed at the excel-
lence of the little Kodak’s
work.”

Rudyard Kipling

*“Jeg kan kun sige, at jeg er forbavset over det lille
Kodak’s høje kvalitet”. Rudyard Kipling.*

Booklet free, tells all about it.

*Pocket Kodak loaded for 12 pictures
1 3/4 x 2 in. \$5.00.*

EASTMAN KODAK CO.

Rochester, N. Y.

PHOTOGRAFICA
NEW & SECOND HAND

SKINDERGADE 41, 1159 KBH K, 33 14 12 15